

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

Neamul românesc și criza orientală.

— De un diplomat român. —

București, 18 Ianuarie.

Trăim timpuri mari, înaintea ochilor noștri se desfășoară azi evenimente, cari vor aduce schimbări radicale în politica europeană. Cu războiul balcanic intră istoria continentului nostru într-o fasă nouă. Un imperiu care până nu de mult reprezintă o putere se dărâmă azi, pentru a face loc altora. Neamuri, cari până ieri nu însemnau nimica se ridică azi pentru a lua moștenirea aceluia ce se duce. Trăim clipe însemnate.

Faptul că întâmplările aceste istorice se desfășoară în nemijlocita apropiere a neamului românesc, face ca ele să ne intereseze mai mult decât pe oricine. În jurul nostru se întâlnesc popoare, de cari a fost legată multă vreme și soarta noastră, popoare, a căror desvoltare trebuie să ne preocupe și pe noi căci ea influențează foarte mult mersul treburilor noastre. Prin schimbarea aceasta se ating interesele românești, atât cele naționale cât și cele politice.

Peninsula balcanică, teatrul marilor evenimente de azi, are o populație românească destul de însemnată pe care neamul românesc n'are voie să o lase pe seama aliaților atât de compromiși în fața lumii civilizate. Astăzi e pusă pe tapet chestiunea de viață a Aromânilor, e vorba ca ei, și aceasta se hotărăște cât de curând, să piară sau să existe pe fața pământului ca element românesc.

România trebuie să înceapă cât mai degrabă o acțiune pentru salvarea Macedo-Românilor, a căror importanță a înțeles-o de peste 40 de ani, căci altfel nu pricepem pentru ce a făcut jertfe de cel puțin 50.000.000 pentru deșteptarea și susținerea lor ca element deosebit în această țară. Indiferența sau părăsirea Aromânilor din partea statului român în aceste momente ar fi o crimă națională.

Numeroasele adunări, ce se țin în România pentru Macedoneni, ne arată că interesul poporului românesc pentru chestia macedoneană e destul de mare. Opinia publică din Regat cere cu multă hotărâre intervenția României; în fiecare zi se primesc de adunări mari rezoluțiuni, propunând ele ba alipirea Macedoniei locuite de Români la Albania, ba autonomia macedoneană și multe altele ce ar fi în favorul chestiunii românești. Ce folos însă că toate aceste rămân numai propuneri, pe când realitatea crudă o vrea altfel.

Autonomia Macedoniei nu se ia azi în serios de nici o putere, și Albania în loc să cuprindă tot teritoriul locuit de Albanezi și de Români formând astfel un stat nou latin destul de puternic, care ar fi în stare să ție în

frâu împreună cu România pe sălbaticii din Balcani, n'a fi nimica alta decât un pașalâc mic austriac... Iată isprava cea mare politică a triplei alianțe: învoirea la nimicirea unui element puternic neslav, ce ar fi fost destul de tare pentru a ține în cale puhoiul slav, care se obrăznicește să pună mardara-i mână chiar pe vechiul Tarigrad.

Resolvirei chestiei balcanice în așa fel cum îl doresc „aliații” trebuie să ne opunem cu toate puterile ce ne stau la dispoziție, căci ea ar însemna abdicarea noastră pentru totdeauna la peninsula balcanică, în care am jucat atâtea veacuri un rol cât se poate de frumos. Cea mai bună soluție ne-ar putea aduce numai un conflict european, care ar sfârși cu înfrângerea dușmanilor noștri, căci în cazul acesta ar ajunge Austria dictatoare în Balcani și ea ar fi astfel un scut natural al elementului neslav. Partea ostică a Sârbiei locuită de Români (nu Sandjaci) precum tot teritoriul din sud locuit de atâtea naționalități, care nici odată nu s'ar putea împăca cu alipirea la un stat național, un teritoriu care se întinde dela Dunăre până la Salonic, ar trebui să cază la Austria. Obținând aici Români și Albanezii, cari formează majoritatea locuitorilor din acele părți, toate drepturile naționale, ei ar forma un factor destul de puternic, căci ar despărți pe Slavii de sud în două, pe Sârbi de Bulgari, jucând astfel rolul blocului germano-maghiaro-român, care desparte pe Slavii de sud de cei de nord.

Realizarea planului acestuia ar însemna o piedecă mare pentru înaintarea panslavismului și o întărire colosală a Austriei, care va trebui în viitor, desigur altfel ca azi, să reprezinte popoarele, cari nu vor să se lase înghițite de panslavismul cutropitor. România care va ținea partea Austriei, va griji ca chestiunea macedoromânească să se rezolve în felul sus arătat, iar Austria va trebui în schimb pentru teritoriul românesc din Balcani, să cedeze părțile nordice locuite de Români, amenințate de slavism, căci aici fiind românismul slab atât în privința etnică cât și mai mult în cea economică — greșeli vechi ale politicii austriace — el s'ar putea susține numai sub-ocrotirea, ce îi poate da un stat național. Astfel s'ar forma prin întărirea elementului românesc de nord un val însemnat, care ar scuti pe Români rămași sub stăpânirea Austriei de orice pericol slav.

Printr'un război european care ar sfârși cu izbânda noastră și a aliaților, ar câștiga România, Basarabia și eventual Dobrogea bulgărească, devenind ea astfel un factor puternic în Orientul Europei, Români din Balcani s'ar putea desvolta liber sub regimul Austriei iar chestia românească din monarhie s'ar rezolvi de sine în favorul nostru, căci Austria învingătoare ar face lesne ordine în intern, și ea va înțelege, că aceasta nu se poate face cu ignorarea elementului românesc, de care e legată și existența ei. Cu un cuvânt un conflict european, în care ar fi izbânda pe partea

noastră — și cercurile militare presupun cu multă siguranță că va fi — ar avea drept urmare împlinirea idealului nostru. Elementul românesc ar însemna o putere nu numai în părțile ostice dar și în centrul Europei.

Toate aceste însă numai în cazul unei conflagrațiuni europene, cu condiția ca Tripla alianță să biruiască. Ce s'ar alege însă din neamul românesc dacă pacea se va face după placul alianței balcanice? De sigur că bine nu va fi pentru noi. În cazul acesta nu vom avea, decât să ne pregătim pentru mai târziu, căci soluția chestiei orientale în felul cum o vor „aliații” va însemna numai un provizoriu de câțiva ani. Interesele politice ale puterilor se ciocnesc prea cap în cap și dacă considerăm contrastele naționale ce încep a se ivi, venim la concluzia, că, mai curând sau mai târziu, vom avea conflictul european.

În orice caz — aceasta trebuie să o mărturisim — se sfârșește prologul dramei europene, ce va urma, avantajos pentru dușmanii noștri etnici. Români din Balcani împărțiți între trei state, a căror unică țintă va fi nimicirea elementului românesc; Români din Regat periclitati politicește cât și economicește de învingătorii de sud. Români din Austro-Ungaria de popoarele slave din monarhie, cari aprinse de avântul național al fraților lor din sud se vor arunca cu întreaga lor furie asupra popoarelor neslave ce le stau în cale, așa dar și asupra Românilor, vedeți aceasta este rezultatul evenimentelor recente. În vederea acestor schimbări mari va trebui neamul românesc de pretutindeni să se grăbească de apărare. În cele următoare voui cerca să precizez felul cum am putea să dobândim măcar întru câțva avantajele necesare pentru desvoltarea națională, care e neapărat de lipsă ca să putem ieși biruitori din lupta cea mare ce ne așteaptă peste câțiva ani, bine înțeles dacă se va face acuma pacea aceasta putredă.

E cert că războiul balcanic a rupt echilibrul politic în nefavorul României. Ca să se mențină aceasta măcar întru câțva, România va trebui înainte de toate să-și asigure granițele politice în spre sud, un lucru de a cărui însemnătate sunt convinse azi toate cercurile din Regat, atât guvernul cât și poporul românesc, care dovedește prin finuta sa deamănă, în timpurile aceste grele pentru neam și țară, că el știe să ceară drepturile ce i se cuvin. Teritoriul care se întinde în ost de linia *Turtucaia-Baleic* trebuie să ajungă în mâinile noastre. Însemnătatea acestui teritoriu nu e numai politică ci și națională. Avem în Bulgaria vr'o 100.000 de Români, afară de aceea vor ajunge acuma prin anexarea Macedoniei vr'o alte 100.000 de Aromâni sub Bulgaria, cari fiind imprăștiati în insulele mici prin teritoriile locuite compact de Bulgari, vor fi înghițiți de majoritatea slavă, căci asigurările ce ni dau Bulgarii în chestia națională sunt numai vorbe goale, pe cari le pot crede alții, nu însă noi.

Unica scăpare de desnaționalizare a acestor Români va fi numai colonizarea lor în Dobrogea românească. Pentru îndeplinirea acestei colonizări nu va trebui să cruțe România nimica, căci foloasele ei ar fi enorme, nu numai că am romaniza provincia Dobrogea, ci am și avea prin elementul aromânesc, — a cărui aplicare pentru comerț se cunoaște îndestul și nu trebuie să insist aci asupra însemnătății acestuia tocmai în Dobrogea — am avea zic un concurent eminent contra bandiților greci, cari se răfoiesc prin orașele „românești” ale Mării-Negre ca la ei acasă.

Colonizarea aceasta va costa poate multe sume, însă în orice caz ea e după cum am arătat rentabilă, și trebuie făcută, căci numai așa și nu altfel se poate rezolvi chestia româno-bulgară.

Se știe că în Serbia locuiesc azi 350.000 de Români, Români materialmente bine situați, Români voinici, cari cu toate opintirile nației sârbești atât de iscusite în „arta” asasinării suveranilor, înaintează tot spre sud, spre a se opri cât mai curând la Morava, granița naturală a neamului românesc din Sârbia, Români cari au fost uitați de frații lor mai mari, pentru a căror cultivare nu s'a făcut nimica, cari însă cu toate aceste *vreau să trăiască*, cum ni-au arătat-o prin frumosul apel adresat parlamentului bucureștean.

Pentru Românii aceștia va trebui să se facă ceva. Lucrul nu e așa de greu cum pare la aparență. Războiul balcanic ne vine aici în ajutor. Se știe că teritoriul ocupat acum de Sârbia, e în partea cea mai mare locuit de nesârbi. Vechea Sârbie precum și sudul Sandjacului are o majoritate covârșitoare de populație albano-română, așa încât în „Marea Serbie” creiată prin războiul acesta, va crește numărul nesârbilor sau mai bine zis neslavilor, — căci pe Bulgarii din Sârbia nu-i putem socoti — dela 400.000 la cel puțin 900.000 de suflete, ceea ce înseamnă foarte mult într'un stat de abia 4 milioane. *Sârbia a pierdut prin războiul acesta caracterul ei de stat național.*

Ca să se poată menține vigurosul element românesc din Sârbia, el va trebui să obțină

libertatea națională, România va trebui să grijească ca guvernul sârb să garanteze Românilor libertatea folosirii limbei lor, atât în școală cât și în biserică.

Aceasta se poate însă numai prin creierea unei episcopii românești, ce va fi compensația care va trebui s'o ceară guvernul românesc pentru neutralitatea în chestia balcanică. Căci dacă cere România compensații dela Bulgaria, de ce să nu ceară și dela Sârbia.

Dreptul la compensațiile bulgare se motivează prin faptul constatat de întreagă lumea, că cel mai mic amestec al României ar fi zdruncinat toate planurile Bulgariei; mărirea ei în spre sud s'ar fi împiedecat, ei bine, nu s'ar fi întâmplat același lucru și cu Sârbia? De sigur că da! Avem deci același drept la compensații și din partea Serbiei și a Greciei. Și cred că libertatea națională pentru frații mai mici, e cea mai frumoasă cerere, ce se poate pune, cu atât mai vârtos, cu cât ea ar avea aici roade foarte frumoase. Românii din nordul regatului lui Petru în alianță cu Aromânii din sud și Albanezii, ale căror sentimente naționale vor fi nutrite de noul stat național al Albaniezilor, ce se va înființa în curând, vor forma un bloc puternic, care va putea să reziste sârbizării. Minoritatea aceasta însemnată de nesârbi (la 25% din întreaga populație) ar putea să facă Serbiei mult bucluc, și un bucluc meritat, căci unul care se atinge de drepturile altora, de ce să nu îl aibă. Totul va depinde de ținuta României și Albaniei.

Insemnătatea chestiei românești din Serbia crește și prin faptul, că prin Românii aceștia am avea noi o legătură bună cu frații noștri din sud și cu Albanezii, un element, cu care va trebui să mergem mână în mână de acum înainte, un fapt care nu trebuie neglijat.

Mulți Români are să aibă și Grecia, căci Aromânii din sudul Macedoniei cât și a Albaniei ajung prin războiul acesta la Grecia. O parte din Românii aceștia trăiesc împreună; ei vor trebui colonizați ca și cei din Bulgaria, pe teritorii, pe cari se poate desvolta mai liber românismul. O altă parte foarte însemnată locuiește însă în mase com-

pacte, ca Românii din Pind și Epir. Aceștia locuiesc pe un teritoriu de vre-o 7000 de km. pătrați.

Aici va trebui format ori un stat mic de sine stătător, ori va trebui România să ceară, ca teritoriul acesta să fie anexat la Albania, unde Românii ar obține autonomia națională. Metzovo ar fi capitala noului stat, sau centrul cultural al Românilor din Albania, pentru cazul că s'ar face. Ne miră că România n'a întreprins până acuma nici un pas întru salvarea Românilor acestora. În privința aceasta trebuie să cerem României o atitudine foarte hotărâtă. Grecii ar putea fi mulcomiți prin cedarea unei insule grecești din partea Turciei, unei insule care ar avea mărirea teritoriului ce l-ar pierde Grecia. Prin aceasta ar dispărea orice contrast al intereselor româno-elene și s'ar stabili astfel o legătură durabilă cu Grecia, ce ni-ar fi atât nouă, cât și lor de mare folos. *România, Grecia și Albania ar fi tripla-alianță din Balcani, care ar ține echilibrul politic, în peninsula aceasta nerocită.*

Resumând, România va trebui să facă următoarele pentru chestiunea românească din Balcani.

1. *Românii din Bulgaria vor fi colonizați în Dobrogea mărită, pentru romanizarea provinciei, și pentru a crea astfel un concurent însemnat contra comercianților străini.*

2. *Românii din Serbia vor trebui să obțină o episcopie românească precum și toate libertățile naționale, pentru care lucru va fi de neapărată lipsă alianța politică cu Albanezii din aceeași țară.*

3. *Românii din Pind și Epir vor forma ori un stat de sine stătător sub un principe român, ori să fie anexați Albaniei, unde vor obține autonomia națională, iar Grecii vor primi în schimb o despăgubire în altă parte, evitându-se astfel conflictul greco-român, care numai spre folosul acestor popoare nu poate fi.*

4. *România va trebui să grijească de coloniile românești din orașele mai mari din Balcani, precum Salonicul și Constantinopolul, ridicându-și aici școli și biserici.*

Cronică din Paris.

Criminalitatea pasională în Franța. — Ideia de patrie la d-nii Poincaré și Maurice Barrés. — Criza dela Comedia Franceză.

Paris, 28 Ianuarie.

În vreme ce sufragetele engleze cer drepturile femeilor cu o disgrațioasă violență, în Franța chestia feminismului este adusă pe scena teatrelor de scriitori ca Maurice Donnay și Brieux. În momentul de față chiar se joacă la Paris piesele *Les Eclairuses* și *La fememe seule* ale autorilor sus numiți. Și unul și altul sunt de părere că manifestările și activitatea brutală nu sunt făcute pentru sexul frumos, care are datoria nu numai de a-și păstra, dar și a-și cultiva impalpabila și totuși irezistibilă grație a „eternului feminin” cu care l-a dăruit natura. Feminismul englez urmează o linie dreaptă pe care din loc în loc o frângе brusce; cel francez, dimpotrivă, se continuă într'o direcție ondulată, în curbe elegante și pline de farmec. Chestie de temperament național.

Dacă ar fi să considerăm însă și să comparăm mentalitatea femeilor engleze și franceze în clipa de față, preferința mea se apleacă mai degrabă către locuitoarele brumosului Albion, cu toată atitudinea lor bruscă și masculină. Și aceasta, fiindcă femeilor franceze le place prea mult să se eterseze cu sgomotosul browning.

Dacă nu mă înșel, am mai avut plăcerea să-i întrețin pe cei cari îmi fac cinstea să mă cetească, despre marele număr de crime pasionale cari au loc în Franța, mai ales din partea sexului slab. Îmi pare că mă ocupam pe atunci de d-na Bloch care cu două gloanțe de revolver a străpuns inima rivalei ei. De sigur că nu vă surprinde faptul că d-na Bloch a fost d-na Lamberjack, și-a ucis și ea soțul, cu care era în divorț. Acum câte-va zile juriul a achitat-o și pe ea. Juriul acesta este de o blândețe cu ade-vărat evanghelică. Rousseau, Fréchet, Quagliotti, Coltea (un român acrobat la un circ, care și-a ucis rivalul) — din luna Decemvrie și până azi, jurații au achitat bărbați, femei în număr de cincisprezece, cari toți au stins câte o viață omenească. Dar juriul, la singurul adjectiv de „pasional” achită fără ezitare, în vreme ce condamnă cu o severitate posomorită pe câți-va regaliști, oameni cinstiți și inteligenți, numai fiindcă strigă în gura mare: „Trăiască Franța! Jos jidanii!” Mai eri l-au condamnat pe Charles Maurras, eminentul scriitor și moralist francez, pentru simplul motiv de mai sus.

Jurații aceștia devin astfel criminali la rîndul lor. Și înainte de toate, ei sunt groștești.

Grație lor franțuzoaicele au început să-și cumpere în ziua nunții, câte un revolver. Mai știi ce se poate întâmpla mai târziu? Dacă nu se vor înțelege cu bărbații lor?... Știu, este o soluțiune: divorțul. Dar cere o așa de mare pierdere de timp, acest divorț! Moartea fulge-

rătoare a soțului le pare o soluțiune mai precisă; și jurații sunt așa de indulgenți față de crimele pasionale!

În vremea aceasta, criminalitatea pasională, escitată de pîlde și incurajată de jurați, se desvooltă cu o repeziune care dă de gândit. În curînd calamitatea aceasta a vieții moderne se va adăuga calamității circulației pariziene, care face atâtea victime pe an. Și atunci nu ne va rămânea decât să o considerăm cu resemnare, căci va fi pur și simplu clasică. Și când zicem clasică, zicem iremediabilă și constantă.

— Debutul literal și filozofic al d-lui Raymond Poincaré, a avut loc prin 1891, când a fost însărcinat ca ministru, să facă elogiul lui Renan, la moartea acestuia. Apoi rînd pe rînd, actualul președinte al Republicii a avut prilejul să facă elogiile unor oameni ca Arago, Gounod, Meissonier, Perthelot și Pasteur. Și dl Poincaré s'a achitat admirabil de sarcina sa. Găsim printre discursurile celebrului om de stat — pasagii așa de frumoase și de profunde, și pe cari cetîndu-le pentru întâia oară simțim ca un fel de revelare a talentului lui Raymond Poincaré. Iată bunăoară unul din aceste pasagii:

„Ne petrecem tinerețea, continuînd educațiunea copilăriei noastre; vrîsta noastră matură perfecționînd-o pe aceea a tinereței; bătrînețea noastră, regretînd de a nu fi avut timpul de a o termina pe aceea a vrîstei noastre mature.

„Dar, după noi, vom lăsa puțin din această

Aceste patru puncte sunt minimul, pe care trebuie să-l ceară neamul românesc, dacă vrea el ca să mai fie considerat de o putere în Balcani. România va trebui să facă tot posibilul ca să câștige pentru aceasta puterile mari. A fost doară România peste 30 de ani copilul ascultător al „mamei” Europa!

Opinia publică din România trebuie să ceară cu toată stăruința, ca guvernul românesc să părăsească pasivitatea de azi, pentru a rezolvi chestia balcanică așa cum cer interesele neamului nostru. Mișcarea patriotică ce a pornit ca un vânt de primăvară în Țara românească, pe lângă autoritatea de care se bucură Majestatea Sa regele Carol, și în prima linie reputația armatei românești, ne fac să credem că toate aceste sunt posibile, dacă s'ar cere cu energia necesară.

Criză de cabinet? În cercurile politice din Viena se menține cu stăruință șovonul că în curând va interveni o însemnată schimbare în conducerea afacerilor din Ungaria. Prim ministrul Lukács și contele Tisza vor fi jertfiți mai întâi, deoarece ei sunt aceia, cari împiedică activitatea normală a parlamentului ungar. „N. W. Tagblatt” vorbind de situația cabinetului ungar, raportează pe larg despre un convențional politic ce a avut loc alaltăieri seara în locuința contelui Hadik și la care, între alții, au luat parte contele Andrassy, primarul Bărczy și deputatul Vázsonyi. S'au stabilit aici toate mijloacele de cari va uza opoziția în campania-i de răsturnare, îndreptată în contra guvernului. Se spune chiar că o seamă de magnați unguri cari până acum au stat departe de frecările politice, au fost înduplecați de șefii opoziției să se adreseze cu un memorandum M. Sale monarhului, rugându-l să pună capăt anarhiei politice și să restabilească viața constituțională normală. Se vorbește chiar de o nouă formațiune de partid de guvernament, chemat să ia după căderea lui Lukács frânele guvernului. Ca șef al noului partid și în același timp și al viitorului cabinet, va fi desemnat, zice-se, fostul ministru președinte Wekerle.

Pentru rezerviștii austriaci. Mai mulți delegați ai partidului creștin-social, ai Cehilor, Polonilor și Croaților s'au prezentat ieri la ministerul Georgi al Landwehrului, rugându-l să intervină în favorul rezerviștilor chemați sub arme. Pe lângă ușurările făcute până acum au cerut sporirea soldei și mai multe ameliorări cu privire la alimentarea trupelor, iar pe seama familiilor rezerviștilor au cerut sprijinul urgent al guvernului. Ministrul Georgi a declarat că trebuie să facă deosebire între rezerviștii împărțiți la corpurile din Bosnia și Dalmatia și între cei cari au fost chemați pe teritoriul altor corpuri de armată. În Bosnia și Hertegovina înlocuirea rezerviștilor e imposibilă, fiindcă au fost chemați sau mai bine zis reținuți sub arme rezerviștii din toți anii. În Austria înlocuirea rezerviștilor deasemenea întâmpină greutăți, dar guvernul va căuta să satisfacă, după putință, celorlalte dorințe exprimate de delegațiunea partidelor austriace.

În jurul episcopiei ungurești. Patrioții din Careii-Mari au pornit în timpul din urmă, după cum am semnalat și noi în unul din numeroșii noștri trecuți, o acțiune în sensul ca episcopia ungurească greco-catolică să-și ia reședința în orașul lor. Consiliul municipal a oferit în acest scop 200.000 de coroane, iar văduva contelui Károlyi și o altă doamnă din oraș au promis că vor pune la dispoziția episcopiei intravilane potrivite, pe cari să se poată ridica toate zidurile necesare, nu numai palatul reședinței episcopice și locuințele canonicilor, un seminar și eventual și o școală normală. O delegațiune de o sută de membri va pleca în curând în capitală, agitând la factorii competenți în favorul orașului Careii-mari.

Discursul d-lui N. Iorga

rostit în ședința camerei dela 16 Ianuarie v. 1913.

— După notele stenografice. —

Onorată camră,

Poate că natura cunostintelor și ocupațiunilor mele mi-ar fi cerut să vorbesc în cestiunea atinsă de d. Grădișteanu. Cu toate acestea, dacă d. Grădișteanu nu ar fi vorbit, nu aș fi vorbit aci, și anume, fiindcă la noi, în aceste împrejurări grele, s'a adresat un îndemn, care privea

pe toți: și pe membrii majorității și pe membrii minorității; și pe membrii minorității liberale, atât de puternică, și pe mine, acesta singurul, care vorbesc aci la tribună. S'a adresat îndemnul, de a nu mai face mai grea o situațiune destul de grea, prin amestecul nostru neconținut în discuțiunea ei.

Eu, acest rău patriot și acest vechiu anarhist, am crezut, că sunt dator să ascult de acest îndem. Să-mi dați voie să vă spun, că am ascultat încă odată de un îndemn venit în împrejurări, cari după mine erau mult mai grele și cari atingeau cu mult mai adânc inima mea, decât împrejurările acestea, de un îndemn venit acum câțiva ani, în 197, atunci când a fost ce știți. În 1907, în momentul când țara ardea dela un capăt la altul, în casa mea săracă, a intrat un membru al noului minister liberal de atunci. Acel membru nu mai este printre cei vii! La un ceas de dimineață, l-am văzut pe dânsul intrând în casa mea, pe Spiru Haret, care a cerut — recunoscând ascendentul pe care puteam să-l am asupra opiniei publice în acel moment, și pe care ascendent vă asigur că îl avem — mi-a cerut să mă abțin dela orice fel de acțiune câțiva vreme, până ce țara va reintra din nou în viața ei obicinuită. Și atunci, din conversațiunea aceasta dintre doi instigatori, — dintre care pe unul îl iartă Dumnezeu pentru tot binele făcut acestei țări, iar cu privire la cellalt se va zice, cred, când îi va veni și lui vremea, tot așa — zic, din conversațiunea dintre acești doi instigatori a rezultat liniștea desăvârșită în acest oras! Nu s'a făcut nici o întrunire, nu s'a scris în foaia mea nici un articol, care ar fi putut să însemne o încurajare pentru oamenii pentru care sângera de durere inima mea. Atunci când se împuscau oamenii nevinovați durerea mi-am strâns-o în inimă și nu am spus nici un cuvânt, pentru că mi se spusese, că viața și viitorul țării atârână dela liniștea și tăcerea tuturor.

Ei bine! Cum am tăcut atunci — și Dumnezeu știe cum am tăcut — tot astfel mă simt dator să tac azi.

Și, d-lor, să-mi dați voie să amintesc încă un lucru, să amintesc calitatea mea de istoric — de care nu mă pot lipsi, — căci fiecare are ocupațiunile sale care-l orientează și atunci când face politică. Calitatea mea de istoric îmi împune, înainte de toate, o datorie: să nu iudec lucruri pe cari nu am mijlocul de a le cunoaște în întregime (aplauze), și să nu osândesc oamenii pe cari nu as fi în stare să-i înlocuiesc cu succes (aplauze prelungite).

Și, d-lor miniștri, eu nu am nimic nici în clin, nici în mână cu d-voastră. Am un singur lucru comun cu d-voastră: dorim ca această țară a noastră să fie cât mai puternică și mai mândră; tot așa doresc și eu (aplauze prelungite).

educațiune vesnic neterminată, și acest puțin intră, ca beneficiu al generațiunilor viitoare, în fondul comun al omenirii”.

Ideia de patrie care a dat loc în ultimele două decenii, la atât de controversate, la atâtea sbuciume, la atâtea sisteme filozofice și sociale, și care a sfârșit prin a eși mai clară și mai semină din codrul de sofisme în care a fost învălătită, întocmai după cum Făt-Frumos a eșit mai tînăr și mai strălucitor din măruntaele bălaurului care-l înghiți-se — ideea de patrie, zic, l-a preocupat desigur și pe dl Poincaré. Termenul „preocupat” e impropriu, căci actualul nostru președinte nu s'a îndoit un singur moment de sfîntenia acestei idei. Cetiți admirabilul pasagiu de mai jos, în care el ne va declara aceasta:

„Veti iubi umanitatea, amicii mei, și o veti servi, pe această mare călătoare vitează și chinată. Dar ea nu vă va face să uitati acel colt de umanitate, mai intim, mai ales, mai scump care este patria. Veti fi oameni; dar mai înainte de toate veti fi francezi”.

Fraza aceasta așa de minunată ca gândire, este de sine stătătoare; cu modificarea unui singur cuvânt, ea poate servi cauza ori-cărui popor. Si vedeți, ce crede Raymond Poincaré despre oameni cari se îndoiesc sau combat ideea de patrie:

„Veti auzi poate, în anumite ceasuri mai întunecate, oameni, pe cari istoria nu i-a învățat nimic, hălăbind blasfeme împotriva ideii de patrie. Să nu vă întoarceți capul spre ei; dispre-

fuiți pe acești criminali, ori plângeți-i pe acești nebuni; gândiți-vă la solidaritatea amintirilor, și înaintați în speranță”.

Nu găsesc, cât ași căuta, o mai fericită definiție a tradițiunii: „Solidaritatea amintirilor” este unul din acele cuvinte rare cari conțin o lume întreagă și pe care nu le uiti niciodată. Da dl Poincaré a avut în cariera sa expresii fericite, și acelea feroce ale ideii de patrie sunt din acestea. Ele mi le amintesc pe acelea ale colegului d-sale dela Academie și ale compatriotului său Ioren, Maurice Barres. Și d. Barres a definit admirabil ideea de patrie. Bunăoară, în cuvintele de mai jos:

„În decursul veacului al nouăsprezecelea, oamenii au visat de a se risipi, de a înțelege toate veacurile și întreg universul. Ei rupseră zăgazurile și se răspândeau prin lume. Cred în necesitatea unei reacțiuni. Suntem prea mult supuși unor influențe dispartate. E vremea să ne întoarcem acasă și să reluăm câteva gânduri profunde, înăscute, ca să zic așa.

„Nimeni nu poate fi liniștit decât în ziua când își va recunoaște însfîrșit limitele, când va accepta imperfecțiunea pe care a primit-o dela natură. Și încă e prea puțin ca el să-și recunoască și să-și accepte numai imperfecțiunea; el trebuie să mai vadă lîmpede rolul său în astă lume și să-l iubească”.

Gândiri emoționate într'o formă perfectă. D-nii Barres și Poincaré sunt Academiciani, știu

și talentul lor n'ar trebui să ne mire. Dar chiar pentru niște academiciani lucrurile pe cari le spun ei sunt frumoase și miscătoare.

— Înalta instituțiune a Casei lui Molières străbate o criză îngrijorătoare. Unul câte unul, excelenții artiști și grațioasele artiste o părăsesc pentru a juca pe scenele altor teatre din Paris. Exemplul vanitosului Le Bargy e contagios. Nu mai tîrziu decât ieri, Comedia Franceză a intentat proces uneia din tinerele ei societare, care joacă în aceste momente la teatrul Porte-Saint-Martin.

Cauza pentru care draguta actorită a părăsit Casa lui Molières? Ni-o va mărturisii ea însăși „Sunt prea multe talente la Comedia Franceză și riscam să rămân multă vreme pe planul al doilea”. La aceasta, înalta instituțiune răspunde cu drept cuvânt: „Ne datorezi o des-năgubire morală și materială. Faima de care te bucuri, o datorezi Comediei Franceze, al cărei prestigiu, proiectat și asupra d-tale, a mărit propriul d-tale prestigiu. Ne vine greu să consfîntim numai talentele, fără să beneficiem de ele”.

Are dreptate, Comedia Franceză, și au dreptate și cei cari o răsplătesc cu ingrătitudine. Când actorita de mai sus a declarat că „riscă multă vreme rămânând pe planul al doilea” trebuie să înțelegeti că risca multă vreme să câștige numai douăzeci și treizeci de mii de franci pe an. Epoca noastră e un fel de revanșă a epo-

Și, câtă vreme sunteți acolo și aveți o majoritate care vă susține și luați toată răspunderea pentru faptele dvoastră, găsec că este și de rău gust și puțin cuminte, să amestecăm la greutatea din afară greutatea dinăuntru (aplaude prelungite).

Dacă se va face o greșală, dvoastră veți fi răspunzători; dacă va fi un merit, dvoastră îl veți împărți. Și, când lucrurile sunt astfel, nu este cavaleresc ca reprezentanții independenței parlamentare să aibă altă atitudine decât aceea pe care o am aci. Independența trebuie să fie sinceră, dar independența trebuie să fie dreaptă.

Am din partea mea, însă, o rugămintă să v-o adreseze, o rugămintă iarăși în numele binelui și liniștei acestei țări.

Dlor membrii ai guvernului, în împrejurări de acestea, o țară nu trebuie să se înfățișeze ca o gloată tumultuoasă din Grecia modernă, în împrejurări de acestea, popoarele țării trebuie să fie liniștite, cumpănite în vorbă și hotărâte în faptă (aplaude).

Popoarele cari au o opinie publică, nu au nevoie să se adune și să o strige în împrejurările extraordinare fiindcă și-au format-o pe deplin în împrejurările obicnuite. Mai puține intruniri publice, mai puține moțiuni, mai puține articole de gazetă din partea unor oameni cu desăvârșire sau măcar pe jumătate nerăspunzători.

Și dvoastră, care aveți o presă, să faceți bine să v-o unificați, să chemați pe redactorii dvs. să le impuneți să aibă altă atitudine decât atitudinea destrăbălată a unor oameni cari vânează popularitate sau câștig (aplaude prelungite).

D. C. Bacalbașa: Cer cuvântul.

Di N. Iorga: Și vă mai cer un lucru: alegeți dintre toate ziarele dvoastră unul, și spuneti: acesta este ziarul care reprezintă vederile guvernului și atunci țara în loc să se piardă economiceste cum se pierde astăzi, din cauza unei nesigurante întreținută neconținut de o anumită presă, țara să se uite cu siguranță la ziarul acela, ca să afle intențiunile guvernului. Va fi război, îl vom face, nu lăudându-ne înainte, ci arătându-ne vrednici de el atunci, iar dacă este să fie pace, să nu lovim grav în bogăția și liniștea țării (aplaude) pentru apetituri de popularitate sau pentru dorința de a face ca opinia publică, mai mult sau mai puțin bine informată, să se uite cu o încredere nelegitimă la anumite persoane, în loc să se uite la altele.

Acestea le aveam de spus (aplaude prelungite și îndelung repetate).

celor trecute, când autorii dramatici erau așa de desconsiderați și prigonii. Astăzi, o tânără fată de douăzeci de ani, când face parte din Comedia Franceză, sau când numele ei începe să aibă ceva răsunet pe scenele altor teatre, se simte nenorocită când nu câștigă cel puțin o sută de mii de franci pe an. Atunci le chinuște numai gândul de câștig. Și ce e mai curios, în curind își realizează visul — pe cale cinstită — și trec chiar mai departe de visul lor.

Astăzi, trăiesc la Paris actorițe cari cu toate că nu sunt o Sarah Bernhardt, o Barthelemy, o Despres, o Rejanne, duc totuși o viață princiară, grație numai rampei. Evident că e nemulțumitor lucru când te gândești că o ființă așa de tânără și relativ neînsemnată pe lângă un Anatole France sau un Camille Flammarion, câștigă mult mai mult decât acești oameni bătrâni și eminenti. Dar dacă așa ne este veacul?

C. R. B.

Neliniștea cercurilor politice din Viena.

Viena, 31 Ianuarie.

În timpul din urmă cui i-s-a dat prilej să vorbească cu funcționarii ministerului nostru de externe, s'a putut convinge, despre un pesimism general tot mai potențat în judecarea situației externe. Dar acum numai e vorba de relațiile noastre cu Serbia și Muntenegru, ci s'au ridicat la suprafață alte chestii mult mai importante, al căror efect ar putea fi de-o fatalitate mult mai mare, decât un eventual conflict cu una dintre aceste două mici state balcanice, sau cu ambele deodată. Ingrijorarea zilelor mai recente a produs-o întrebarea dacă ar putea fi posibilă localizarea războiului pe amenințată să izbucnească din nou, sau focul lui își va arunca văpaia și asupra Europei și a Asiei. Teama aceasta izvorăște din împrejurarea, că evident Rusia intenționează să spargă în momentul potrivit „solidaritatea” dintre marile puteri, care de altcum e numai platonice — și a aduce la suprafață problema Asiei mici. O neliniște mare a provocat în timpul din urmă în cercurile din Viena, mai cu seamă în cercurile Rusiei, de a întrebuinta diferendul româno-bulgar spre a influența factorii oficiali și opinia publică a României în defavorul monarhiei austro-ungare. Neliniștea aceasta a cercările Rusiei, de a întrebuinta diferendul vîngerei despre vinovăția lor față de România. Dar propaganda rusească n'ar avea șanse de reușită, dacă tratamentul mașter față de Români din Ungaria n'ar tulbura, în mod simțitor, relațiile dintre monarhia austro-ungară și regatul român. Să nu se uite că nu străduințelor diplomației este a se atribui creierea bunelor relații, ce s'au încheiat la timpul său, între București și Viena, ci intervenției energice a Dr.ului Lueger și a partidului său. Se știe doar că progresarea democratizării vieții politice aduce cu sine că legăturile între state se creiază tot mai mult prin simțimentele popoarelor, iar nu prin cumpănilirile oportuniste ale bărbaților de stat ori prin prietenia dintre monarhi.

Afară de ingrijorarea posibilității unui eventual război între Rusia și Austro-Ungaria, cer-

curile competente mai sunt neliniștite și de cătră teama că la rezolvirea definitivă a chestiei autonomiei Albaniei se va ivi o disarmonie între Italia și monarhie. De fapt nu va fi nici decum ușor a se ajunge la o înțelegere, referitoare la stabilirea sferelor lor de influență în Albania, care să mulțamească pe ambele state.

Și se știe foarte bine, că deși tripla alianță, după o trăinicie lungă, a fost nu de mult reînviată, starea sufletească a popoarelor din aceste state, numai favorabilă nu e solidității alianței. E viu în memorie, că înainte de izbucnirea războiului balcanic un conflict între monarhie și Italia era foarte probabil. Din această cauză cercurile înalte militare ale monarhiei, dar mai cu seamă statul major al armatei și șeful lui, baronul Konrad de Hötendorf accentuiază ca o necesitate absolută luarea tuturor măsurilor pentru întărirea graniței dinspre Italia. Toate temerile și presupunerile acestea produc în cercurile conducătoare ale monarhiei un simț de-o vecinică nesigurantă.

Și soluția crizei balcanice poate dura încă luni de zile...

Din parlamentul austriac.

„Planul mic financiar”. — Chestia universității ucrainene.

Viena, 30 Ianuarie.

Parlamentul nu prezintă chiar idealul corporațiilor legislative, dar totuși e mai bun de cum i-a mers vestea. Și aceasta nu poate fi accentuat în destul mai cu seamă față de atacurile, în timpul din urmă tot mai des repetite din partea maghiarilor, cari afirmă că reprezentanța poporului austriac e o pildă spărietoare de parlament, cum n'ar fi permis să fie.

Dacă în parlamentul nostru și sunt controverse acute și câteodată i-se stavilește chiar activitatea, totuși nu e silit niciodată să recurgă la mijloacele drastice, pe cari le aplică președintele parlamentului ungar cu aprobarea ministrului Lukács pentru a putea rezolvi cel puțin proiectele mai însemnate și urgente. Parlamentul austriac de prezent e preocupat cu regularea situației financiare precare și complicate, încercându-se trecerea prin cameră a mai multor proiecte de impozite, prin cari s'ar împiedeca creșterea deficitului și s'ar putea acoperi cheltuielile cerute și votate pentru regularea salarelor funcționarilor de stat. Rezolvirea proiectelor de impozite va fi o probă destul de elocventă, pentru că introducerea de mici impozite numai populară nu poate fi și chiar și în parlamentele, în cari stările complicate de partid și naționalitate nu sunt izvoare nescacate de dificultăți, reformele de impozite se pot rezolvi numai după învingerea piedecilor de tot felul. Dacă parlamentului austriac, cu toate că situația lui numai favorabilă nu se poate numi, îl va succeda să rezolve proiectele de impozite cuprinse sub numirea de „planul mic financiar”, aceasta e a se privi ca un succes considerabil al parlamentului.

Aceasta ar fi un succes la care s'a putut ajunge în a doua jumătate a anului. Succesul parlamentului îl mărește și rezolvirea altor legi însemnate și în primul loc votarea legilor militare, reclamate cu insistență în urma complicațiilor externe, cari ne cereau să fim pregătiți pentru toate eventualitățile.

E posibil însă și aceea că planul de a termina cu debaterile proiectelor de impozite în comisia financiară, iar în 10 Februarie să se înceapă discuția lor în plenul camerei, să fie zădărnicit până atunci. Prin atitudinea Polonilor și a guvernului în chestia înființării universității ucrain-

Epigrame.

Unei femei.

M'acuză că beau vinul...
Vă jur, că e un — flirt
...Mai bucuros beau apa.
Când este pusă 'n spirt!

Unui autor dramatic.

Că pieza ta de fapt ne place
S'a dovedit chiar bineșor,
Căci sala 'n care-a fost jucată
S'a preschimbat în — dormitor!

Dragei mele.

Ești bună — zău — ti-o spun în față
Vezi chiar și astă dimineață
Intr'o ne 'nsemnată ciartă
Mi-ai dovedit cu — apă fiartă!

Unui patriot.

Sunt Român fără de frică
Și 'n politic' am reson,
Numai tatăl meu mă strică,
Căci pe el îl chiamă — Kohn!

D. Negulescu.

Max Schorch et Co

fabrică de electromotoare și mașini dinamice RHEYDT.

Execută: electromotoare speciale pentru țesut și împletit și pentru industria ferului, metalului și lemnului, mașini dinamice, transformatoare, instalațiuni pentru putere mare electrică etc.

Reprezentanți pentru Ungaria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic, BUDAPESTA, IV., Harisbazár 2. sz. Plănuiesc și execută totfelul de instalări pentru transmiterea de putere. (E 363-20)

nene, s'a provocat în cercurile Rutenilor o dispoziție inversunată. Ei nu au declarat încă nimic asupra tacticii lor viitoare, dar în tot cazul, după chestia universității ucrainiene nu mai poate fi aplanată prin compromise, parlamentul e amenințat, în urma agravării acestui conflict și de izbucnirea obstrucției. Dar factorii cari poartă răspunderea, ar trebui să dea atenție mai mare chestiei Rutenilor nu numai pentru că e periclitată activitatea parlamentului ci și pentru că și din punct de vedere al politicii externe, creșterea nemulțumirii ce domnește între Ruteni produce mari îngrijorări. Chiar acum de curând se vorbește de o nouă întărire a propagandei rusești între Rutenii monarhiei. De sine se înțelege că propaganda aceasta e chiar alimentată prin refuzarea sistematică a postulatelor rutene.

Prin aceasta se comite aceeaș greșală, de care s'au făcut și se fac vinovate și guvernele din Viena și cele din Budapesta, că din dragoste față de Maghiari, mână pe Români și Croați prin o politică de samavolnicie și despoiere, deadreptul în brațele desperării.

Austriacus.

Un document.

București, 19 Ianuarie.

D. Ion Lahovary în scrisoarea publicată în „Le Temps” a vorbit de nota diplomatică a României, trimisă puterilor europene la 17 Ianuarie 1903, notă prin care se lega menținerea atitudinii noastre pașnice, la menținerea statului-quo în Balcani, notă expediată puterilor de d. I. I. Brătianu șeful partidului liberal, pe atunci ministru de externe.

Iată în întregime textul acestui important document diplomatic:

Guvernul M. S. Regelui României încrezător în sforțările făcute de Marile Puteri spre a asigura statul quo-ul în peninsula Balcanică și însuflețit de cele mai vii dorințe de a contribui la menținerea păcii atât de folositoare dezvoltării regatului, s'a abținut dela ori ce intervențiune capabilă să sporească cauzele actuale de complicațiuni.

Nici excițarea spiritelor, nici agitațiunile repetate din Balcani, nu l'au făcut să părăsească atitudinea liniștită și rezervată pe care și-a impus-o față de afacerile din Macedonia.

Politica noastră n'a încetat un singur moment de a se inspira de principii permanente cari au călăuzit-o întotdeauna și cari au făcut ca Regatul să fie considerat ca reprezentantul marilor interese pacifice din Orientul Europei. Acțiunea noastră s'a manifestat în mod constant numai în această direcție.

Dar atitudinea noastră corectă nu slăbește întru nimic nici interesele ce ne leagă de evenimentele ce s'ar putea ivi în peninsula balcanică, nici atențiunea serioasă pe care trebuie să le-o arătăm.

În special afacerile din Macedonia sunt obiectul neîncetatei noastre îngrijiri deoarece ele interesează viitorul unei numeroase populațiuni de rasă românească precum și echilibrul politic din peninsula.

N'am nevoie să insist nici să dezvolt motivele pentru care nimic din ceea ce atinge acest echilibru nu poate să lase România nepăsătoare.

Pe de altă parte legăturile noastre cu Români din Macedonia nu ne permit de a ne desinteresa un singur moment de soarta lor.

Ioan I. C. Brătianu.

Situația internațională.

Diferendul româno-bulgar. — Pericolul războiului balcanic crește.

Arad, 1 Februarie.

Se implinesc atâtea luni de când liniștea peninsulei balcanice nu poate fi restabilită. Atâtea luni de când cabinetele marilor puteri sunt în fierbere. Toate demersurile, toate sfaturile conciliante, nenumăratele note, răspunsuri și presiuni au rămas zadarnice în fața intransigenței puterilor aliate, în special a Bulgariei, în fața cerbicii imperiului turcesc. Cu toate acestea marile puteri n'au disperat. Ele socot c'ar mai putea pentru ultima oară să stoarcă un succes diplomatic în fața grozavei realități a nimicirii unui imperiu. Nota colectivă de acum câteva zile trebuia să fie ultima lovitură iscusită. Iată însă că dânsa a eșuat în loc de a potoli avântul războinic al Turcilor, l-a exaltat întărindu-l puternic. Reacțiunea turcă e explicabilă. Ea e firească atunci când ne gândim că se întâmplă în prezua nimicirii ei. Ea e, până într'un punct, nimbul luminos care v'a înconjura fruntea viitorului dispărut.

Ea nu poate fi însă salvatoare. Asta e sigur. Spasmul acesta nervos nu va putea reînvia ființa colosului trup înțepenit de multă vreme.

Enver-bey nu e o putere elementară izbucnită acum puternic, necunoscută până azi, omul providențial care să ridice masele într'o vijelie nebună, salvatorul născut din svârcolirile morții grozave, Enver-bey nu poate fi trimisul divinității salvatoare. El e un om cu trecut în imperiu, ce-i drept cu un trecut frumos cu legături vechi, cu prieteni, cu dușmani. Un om care prin acțiunea lui în fruntea comitetului „Uniune și Progres” a dărmădit zidurile vechiului regim absolutist. O forță care a adunat în jurul lui pe lângă prieteni și dușmani de moarte. Tot astfel și colegii lui de cabinet, Izet-Pașa și Mahmud-Şefket-Pașa. Astfel de oameni nu pot face minuni providențiale. Pentru că o minune ar fi să se poată reconforta condamnatul pământ turcesc.

Care va fi deci folosul revoluției din Constantinopol? Va putea noul cabinet să salveze pierderea Adrianopolului? Intrebări grele condiționate în cea mai mare parte de atitudinea marilor puteri, de îndărătnicia Bulgariei.

Indărătnicia Bulgarilor! Rare ori un război a pus în mișcare atât de intens firul relațiilor internaționale, rare ori învingătorii unor lupte au fost atât de bine răsplătiți, dar mai ales rare ori să se fi văzut din partea puterilor mari atâta solidaritate și îndărjire în susținerea unui popor.

Ne gândim de multe ori. Merită oare alianții balcanice atâta sprijin, atâta sacrificiu, atâta renunțare la liniște din partea unei Europe întregi? Pentru ce? Pentru că Bulgarii vor să ia numai decât Adrianopolul! Un oraș necucerit militarmente, o provincie nelocuită de naționali!

Știm. Problema în esența ei nu trebuie pusă altfel. Firele dese ale acestei chestiuni își au capetele lor în fața lumii însă, de formă, lucrurile se expun astfel. Și dacă se expun astfel ele trebuiesc astfel coordonate ca să nu dea naștere la nedumeriri îndreptățite.

Tripla antantă prin politica ei de prietenie cu micile state balcanice a căutat de multă vreme dărîmarea imperiului turcesc, și înlocuirea lui cu alte unități mai mici ușor de con-

duc și intimidat. Rusia în special a țintit la acest lucru cea mai hotărîtă. Procesul acesta dăinuiește de mult. El trebuie căutat tocmai în timpurile războiului Crimeei — când încă nici nu se știa de o triplă antantă; — a continuat apoi în vremile neconținutelor războaie din peninsula balcanică, care au zdruncinat adânc imperiul turcesc, care ne-a adus războiul grecesc, războiul sârbo-bulgar și în fine războiul ruso-româno-turc. Urmările acestor neconținute războaie au fost întărirea micilor state balcanice încurajate mereu de Rusia, iar pe de altă parte desagregarea imperiului lui Osman.

Ca o contrabalansare a acestei acțiuni, tripla alianță, Austria și Germania în special a căutat să vină în ajutorul Turciei. Firește nu din dragoste curată ci din vădite interese teritoriale și economice. În înțelegerea aceasta a fost atrasă și România până la un punct, România atât de mult înșelată și desamăgită în speranțele ei față de Rusia. Din acest moment Turcia a devenit față de marile puteri un teritoriu de disputat. Franța atât de angajată prin capitalurile ei în Turcia s'a dat de partea Rusiei, Anglia de asemenea. Când izbucni războiul balcanic tripla alianță nici nu se putea gândi la o schimbare radicală de frontieră. Ea ceruse doar sus și tare respectarea „stării dinainte”! Europa întreagă, puterile aliate garantau acest lucru.

Iată însă că avântul războinic al micilor state rupând înguste paragrafe ale înțelegerilor anterioare, se năpustesc cu vigoare asupra bietului Turc și-l silesc să se retragă bătut până aproape de Constantinopol. „Starea dinainte” a căzut dela sine. Triplă se găsea deci într'o poziție dificilă. Și pentru că dintre mai multe soluții cea mai prielnică e aceia care asigură mai multe avantaje întâi persoanei tale, triplă a părăsit pe „buna amică Turcia” și s'a dat pe partea antantei! Primul pas a fost greu de făcut, — ceialaltii au mers mai ușor. Încălirea „notei colective” s'a făcut fără nici o muștrare de cuget. Iar acum presa austriacă semi-oficioasă socote că încercarea revoluționară a Turcilor de a-și salva țara e „tardivă”! Prin urmare interesul economic și politic al triplei nici el nu va fi periclitat chiar față de noii stăpâni ai peninsulei! Nu discutăm mai mult. Ar fi să scrutăm lucruri întunecoase, ar fi să găsim prea multe decepții în niște făgăduinți care se arătau pline de optimism.

Așa dar când se arată atâta îndărătnicie din partea marilor puteri de a garanta Bulgarilor Adrianopolul să nu vedem în acest gest mărturisirea cine știe cărui sentiment de dreptate și cavalerism, ci să înțelegem că 'n dosul acestor frământări „diplomatice” se ascunde aceiași veșnică goană după satisfacerea intereselor personale de neam.

Eri aveam o Turcie tributară politicește și economicește Europei, azi, mâne, vom avea o Bulgaria la fel.

Declarațiile dlui Take Ionescu.

Roma. — „Popolo Romano” află din București: Ministrul de interne Take Ionescu a declarat unui ziarist că știrea despre încheierea unei alianțe româno-turce e lipsită de temei.

D. Ionescu a desmintit știrea, după care România ar fi trimis Bulgariei un ultimatum. Zilele acestea guvernul român a făcut un demers pe lângă cel bulgar, cerând ca Bulgaria să răspundă cât mai curând la ultima notă a României. Acest demers al guvernului român nu are caracterul unui ultimatum.

Părerile cercurilor din Berlin.

Berlin. — *Tratatul între România și Bulgaria continuă. Ele merg însă relativ încet. Dacă Bulgaria nu-și va schimba atitudinea în ultimul moment, înțelegerea se va stabili în curând.*

Știrea după care România ar avea intenținea să treacă în tabăra triplului acord, se desminte.

Măsuri militare la Iași.

Iași. — *Agenții poliției vizitează toate casele și comunică rezerveților și concediaților de a se pregăti cu rufe și haine și de a fi gata pentru orice chemare.*

Guvernul bulgar dorește ocuparea Silistrăi de către Români?

Viena. — Ziarul „Österreichischer Volkszeitung” comentând știrea din București asupra intrării armatei române în Bulgaria, spune că aceasta e un indemn din partea bulgarilor ca România să ocupe militarmente Silistra și Kavarva. Prin aceasta s'ar creia un fapt accompli și guvernul bulgar ar avea o scuză că n'a dat României Silistra și aceștia și-a luat-o cu forța. Acest fapt ar servi ca bază pentru noul tratativ.

Ziarul spune că România a concentrat câte un corp de armată în Constanța și Calafat.

Triplă înțelegere turco-româno-albană.

Constantinopol. — Ziarul „Ifkam” după ce aminteste că diplomații români au preconizat totdeauna o înțelegere turco-română care, din nefericire, nu s'a realizat încă, spune că, deoarece Turcia vrea Adrianopolul și România Silistra, cele două țări ar trebui să concureze reciproc pentru a-și atinge scopurile lor și astfel toate dificultățile existente ar fi înlăturate, pentru că Bulgaria ar fi nevoită să plece capul și să consimtă la cererile celor două guverne aliante. Această alianță trebuie reapațat să se facă în viitor. Noi vedem în viața viitoare a Balcanilor o triplă înțelegere turco-româno-albană, dar regretăm că vederile oamenilor politici români au împiedecat până acum alcătuirea acestei alianțe. Turcia și România având aceleași interese, se zbat fiecare în deosebi în dificultățile situației și dușmanul comun profită.

Bandele bulgare și conflictul româno-bulgar.

Viena. — „Arbeiter Zeitung” spune că un conflict fățiș ar consolida din nou bandele bulgare în disoluție. E în interesul Austro-Ungariei să înlătore acest conflict, căci la Viena se crede că România va ataca pe bulgari numai ajutată de monarhie.

Spionajile cu aeroplanele în România.

Târgoviște. — Miercuri noaptea pe la ora 2 jum. a trecut pe deasupra orașului nostru un aeroplan cu două reflectoare unul roșu iar altul alb. După ce a făcut mai multe virajuri deasupra școlii de cavalerie și gărei a luat direcția de est a orașului și a dispărut. Autoritățile cercetează.

Brăila. — Miercuri seara pe la 8 fără un sfert și-a făcut apariția un aeroplan ce venea din spre Focșani. Aparatul plutea la o înălțime de 200 metri și era prevăzut cu un puternic reflector. Apariția acestui aeroplan a alarmat lumea din orașul nostru. Când aeroplanul a trecut pe deasupra câmpului regimentului 7 călărași dela marginea orașului s'au tras asupra lui vre-o 12 focuri de carabină, dupăcare îndrăznețul aviator și-a stins reflectoarele și și-a continuat călătoria spre Dobrogea.

Pe la orele 2 jum. noaptea și-a făcut apariția alt aeroplan care a făcut mai multe virajuri deasupra orașului. Acest al doilea aparat venea din Dobrogea și avea direcțiunea spre Rusia.

Iași. — Am telegrafiat că deasupra orașului nostru a fost văzut un aeroplan ce venea din direcția Rusiei. Aeroplanul, ce avea un puternic reflector, a făcut o serie de virajuri asupra ora-

șului, luând apoi drumul spre Copou, unde sunt situate cazărmiile.

În acest timp pe străzi se adunase o mulțime de curioși.

Ajungând la câzărmi aeroplanul după câteva evoluțiuni a fost zărit de către sentinele cari au dat alarma. Ofițerul de serviciu, d. lt. Dobrovici a scos imediat două plutoare de soldați afară și după somațiunile făcute, s'au tras asupra aeroplanului două salve cu cartuze de război. Aparatul n'a fost însă atins, deoarece a continuat să execute mai multe sboruri timp de aproape o jumătate de oră. D. colonel Cernătescu, comandantul reg. 13 sosind la cazarmă a ordonat ca două companii să urmărească aeroplanul, care luase direcția orașului Roman. Aparatul a fost urmărit de soldați pe șoseaua Păcurari până în comuna Bucuteni, când aparatul a dispărut luând direcția spre Podul Iloaei. S'au tras asupra aeroplanului, în total 800 cartuze de război. Detunăturile cari au fost auzite în tot orașul au produs o mare senzație.

În orașele Hârlău, Botosani și Dolhasca, s'a anunțat de asemeni apariția acestui aeroplan misterios, ale căror intenții sunt totuși destul de lămurite.

Rusia va sprijini pe Bulgaria?

Paris. — Corespondentul din Londra al lui „Echo de Paris” telegrafiază următoarele:

Cercurile diplomatice de aici se tem că dacă se va începe din nou războiul din Balcani, îndată după primele ciocniri, armata României va trece frontiera bulgară. Se afirmă că în acest caz va interveni și Rusia, care s'a obligat să sprijinească Bulgaria față de un atac al României.

Sofia. — Nouile pretenții ale României au produs aici o mare consternare. Scopul tănuat al României pare evident. Guvernul din București pentru aceea face greutateți Bulgarilor ca să poată mai ușor pune mâna pe Silistra. Se speră că o intervenție energetică a Rusiei ar tăia orice poartă a Românilor.

Acordul puterilor amenințat.

Viena. — Ziarul „Neue Freie Presse” publică în textul ei francez următoarea declarație a unui înalt diplomat rus:

Dans les cercles compétents on affirme que la Russie est anxieuse que l'accord des grandes puissances ne soit pas troublé. (În cercurile competente se afirmă că Rusia se teme că acordul marilor puteri va fi tulburat).

Rusia mobilizează.

Viena. — „Wiener Allgemeine Zeitung” confirmă știrea că Rusia a chemat sub steaguri rezerveții contingentelor 1910, 1911 și 1912.

Viena. — Știrea că Rusia mobilizează, a fost oficial desminte.

Ziarul „Reichspost” mentine însă știrea spunând că astfel de știri sunt întotdeauna desmintite. Prin noua mobilizare Rusia dispune de 800.000 de oameni sub arme. Rusia se joacă însă cu focul: ea nu va liniști prin aceasta puterile triplei alianțe, ci va recolta tocmai contrarul.

Apărarea mănăstirilor românești dela muntele Atos.

București. — Superiorul mănăstirilor românești dela muntele Atos se află de câteva zile în capitală. Acest membru al clerului român a comunicat I. P. S. mitropolitului primat că autoritățile grecești au luat la Atos unele măsuri ce încalcă drepturile statului român. I. P. S. mitropolitul primat a făcut o intervenție pe lângă d. ministru al cultelor cerând ca guvernul să trateze cu statele balcanice și asupra respectării drepturilor bisericilor românești dela muntele Atos.

Declarațiile lui Miljukov.

Viena. — „Neue Freie Presse” publică un interview cu Miljukov întors din Balcani, d-sa constată că nu a observat de fel o pornire războinică în Serbia împotriva Austro-Ungariei din potrivă există dorința de a trăi pașnic cu monarhia vecină. — Cu privire la Albania

fară se observă o îmbunătățire a situației. Cu privire la războiul balcanic, d-sa crede că reluarea lui e inevitabilă. În ceea ce privește atitudinea Rusiei, constată că Rusia menține principiile exprimate în nota de desinteresare al cărei autor este d. Poincaré și la care Rusia a colaborat. Rusia rămâne credincioasă acelei note dacă și celelalte puteri păstrează o atitudine identică. Știrile despre înarmările Rusiei sunt exagerate.

Cu privire la diferendul bulgaro-român, Miljukow spune că crede într-o soluțiune pacinică dat fiind interesele comune ale ambelor țări vecine. Miljukow exprimă speranța că diferendul va fi aplănat în chip satisfăcător prin concesțiuni raționale mutuale.

Ocuparea Armeniei de către trupele rusești.

Londra. — Din Odesa se anunță că ocuparea Armeniei de către trupele rusești se consideră ca inevitabilă. Rusia a concentrat 70.000 soldați la granița Armeniei. Consull turci din Bitlis, Van și Mus au cerut grabnice ajutoare.

Mislunea lui Enver bey.

Constantinopol. — Enver bey va pleca la începutul săptămânei într-o misiune specială în orașele capitale ale Europei. În călătoria-i diplomatică se va opri întâi la Viena și apoi la Berlin.

Bulgaria atacă Dardanelele.

Constantinopol. — Din Dardanele se anunță că sunt indicii, după cari Bulgarii ar pregăti în primul rând un atac împotriva pozițiilor dela Dardanele, iar nu împotriva Ceatalgei.

Declarațiile noului mare vizir turc.

Londra. — Intrebat de corespondentul ziarului „Daily Telegraph”, dacă va fi pace sau război, marele vizir Mahmut Sefket pașa a declarat următoarele: *Va fi pace sub condiție ca Europa să nu zădărnicească pacea. Noi nu am venit la putere pentru a ne bate joc de statul Europei. Nu vom să tragem sabia cu orice preț și nu o vom face decât atunci dacă vom fi siliți la aceasta, căci altfel ne-am atrage desaprobaria nu numai a întregului imperiu otoman, ci și a tuturor musulmanilor din toată lumea.*

Experiențe cu noile tunuri austro-ungare.

Viena. — Ministerul de război va face în curând încercări cu noile tunuri ale căror obuze au greutate de 1000 kgr. Obuzele acestea pot fi aruncate la o distanță de 14 klm.

Flota internațională în fața Constantinopolului.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri a discutat azi nota Triplei înțelegeri, care cere Turciei să permită unui anumit număr de vase de război rusești, franceze și engleze ca să vină în fața Constantinopolului întru apărarea suprașilor acestor trei state. Dispoziția Porții s'a schimbat mult în timpul din urmă și numai cât nu se exprimă pe față dorința ca Tripla alianță să facă împreună cu Italia o demonstrație navală în fața Constantinopolului, deoarece numai în felul acesta se speră că dorita pace va putea fi în curând încheiată. Comandanții vaselor străine stau în continuă comunicație cu reprezentanții din Constantinopol ai marilor puteri.

Supușii străini din Pera și Galata pot fi absolut liniștiți, pentru că ei se află în siguranță deplină.

M. Sa monarhul austro-ungar a trimis un autograf țarului Rusiei.

Viena. — „Fremdenblatt”, organul ministerului de externe austro-ungar scrie: În timpul cel mai apropiat prițul Gottlieb Hohenlohe va pleca la Petersburg, unde va preda țarului Rusiei un autograf al M. Sale monarhului Francis Iosif. Comunicația directă între ambii domnitori este o dovadă despre raporturile amicale ce există între curțile din Viena și Petersburg.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Februaire 1913.

Bal costumat în Arad.

Insufletețirea generală trezită, atât în orașe cât și în cele mai mici sate românești, pentru înființarea cât mai apropiată a Societății de ajutorare a ziariștilor români din Ungaria, a dat ca roade de sfintele sărbători multe petreceri, al căror venit a fost destinat „Fondului ziariștilor români.” Interesul față de viitoarea noastră instituție culturală a îndemnat tinerimea din Arad și jur să aranjeze în favorul acestui fond un bal, al cărui caracter să fie cât se poate de românesc. Deci damele române sunt rugate să contribuie cu fermefermecătoarele costume naționale la realizarea deplină a nobilei gând, mobilul acestui bal.

Balul se va ținea Miercuri, în 19 Februarie st. n., în sala hotelului „Crucea albă” la orele 9 seara.

Societatea românească din Arad și provincie e rugată să vadăască — participând — desinteresarea ce reclamă viitoarea noastră instituție chemată să facă posibilă încheierea doritei falange avantgardiste a luptei pentru realizarea aspirațiilor neamului nostru. În eluțarea instituțiilor neapărat de lipsă se trece peste crize și piedeci întâmplătoare.

Credem în sprijinul moral și material ce-l va da societatea românească.

Personale. Astă seară ne-a făcut vizită sociologul maghiar de bun nume, dl dr. *Oscar Jászai*, venit în Arad în vederea conferinței ce o va ținea mâine în casa orașului despre desfășurarea evenimentelor proaspete pe urma războiului din Balcani. Distinsul oaspe s'a întreținut cu noi asupra situației externe și s'a interesat de aproape de articolele mai de seamă din ziarul nostru. Și-a luat rămas bun, întinzându-ne mâna prietenește și exprimându-și speranța de a ne revedea. Limpezimea și siguranța de vederi ale acestui om modest și cinstit ne-a procurat clipe de adevărată recreare sufletească.

Un străin pentru fondul ziariștilor români. D. *Rudolf Novák*, specialist de dinți artificiali în Arad, ne trimite suma de 10 cor. pentru fondul ziariștilor. D. R. *Novák* însoțește acest dar cu o frumoasă scrisoare în care vorbește în termeni foarte măgulitori despre munca nepretuită a gazetărilor și importanța presei în viața popoarelor. „Convins fiind despre apostolia sublimă a gazetarului — spune d. R. *Novák* în scrisoarea d-sale — am voit prin acest mic dar să contribuiesc și eu la fondul care cândva va avea darul să aline întru câțva suferințele nepretutitului gazetar îmbătrânit sau devenit neputincios”. Cu stimă: *Rudolf Novák*, specialist de dinți artificiali, Arad, piața Szabadság Nr. 5. Exprimăm dlui *Rudolf Novák* sincerile noastre mulțămite pentru darul trimis fondului gazetărilor români.

Noua alcătuire a peninsulei balcanice și chestia naționalităților va fi subiectul ce-l va desvolta mâine, Duminecă la orele 5 d. a. în sala cea mare a Casei orașului, dl dr. *Oscar Jászai*. Dsa va stăru asupra momentelor mai principale ale chestiei naționalităților din Un-

garia, va arăta influința ce o vor aduce războaiele balcanice asupra Europei în general, asupra Ungariei în special. Dată fiind obiectivitatea, spiritul imparțial, bogăția argumentelor și faptelor ce le relevă, dat fiind că subiectul interesează direct interesele neamului nostru, rugăm cu insistență publicul românesc arădan să ia parte în număr cât mai mare la conferința dlui *Jászai*.

Pentru apărarea națională. Ni-se scrie din București:

Magistrații și funcționarii înaltei curți de casă și justiție au subscris suma de lei 5574.

Locuitorii din Valea Stanciului, jud. Dolj au subscris 117.40.

Teatrul Național din București a subscris suma de lei 2070.90.

Pe lista încredințată dnei *Zoe Cutzarida*, s'a subscris suma de lei 57.

Din partea învățătorilor și elevilor școlii V. *Alexandri* s'a primit suma de lei 60.

Pe lista încredințată dlui *Gr. Alexandrescu* s'a subscris 1000 lei.

Din partea fabricii de încălțăminte militară *Gr. Alexandrescu* s'a primit lei 20.50.

Din partea fabricii de tăbăcărie *Gr. Alexandrescu* s'a primit 84 lei.

Din partea fabricii de încălțăminte civilă *Gr. Alexandrescu*, s'a primit 18.50 lei.

Pe lista dlui dr. V. *Buzoiu* medic la spitalul Tg.-Bujor, s'a subscris lei 360.

Din inițiativa dlui M. *Vulcănescu*, inspector financiar s'a strâns suma de lei 240.

Din partea farmaciei „*Flora*” lei 53.

Din partea frizeriei „*Eugen*”, Loco, lei 37. Pe lista dlui controlor fiscal *Sfetcu* din Caracal lei 31.

Din inițiativa preotului *Popilian*, Gemenii, jud. Mehedinți lei 145.

Învățătorul și elevii școlii din cătunu *Comanca* (Romanati) 21.40 lei.

Un grup de negustori olteni ambulanți, Iași 12 lei.

Dna *Maria Basarabeanu* 10 lei.

Rectificare. Adunarea generală ordinară a institutului de credit „*Drăganul*” din Beiuș se va ținea în 16 Februarie 1913 st. n. și nu în 18 Febr. cum s'a publicat în ziarul nostru, numărul de ieri.

La legatul dr. Ion Borcea pentru ajutorarea copiilor din Săliște aplicați la meserii, al fondului *Episcopul Nicolae Popea* pentru masa învățăcelor meseriași, distinsa familie *Sandru* a binevoit a dărui cor. 40, avocatul dr. *Lucian Borcea*, fratele mult regretatului dr. *Ioan Borcea*, cor. 40 și N. N. 20 cor. sau în total cor. 100. La fondul *Popea* au mai dăruit: *Nicolae Mohan* cul. tip. emer., *Trandafir Dragomir* par. Arpaș, *Nicolae Platoș* paroh *Rusciori* și *Ioan Neagoe* paroh *Stremți*, câte 50 bani; *D. Pulca* paroh *Beșe* 40 b., *Ioan Petrișor* paroh *Alțina* și *Nic. Opris* paroh *Șura-mare*, câte 20 bani; *Iovian Murășan* protopop *Turda*, *Vasile Runcan* paroh *Ațințiș* și *Ioan Roman* paroh *Tălmăcel* și soția sa *Iustina* și fiul lor *Ioan* câte 1 cor. Pentru prinos aduce calde mulțămite în numele comitetului Reunirii sodalilor români din Sibiu. — Vic. *Tordășianu* prez.

Comercianții Bucureștilor vor cumpăra un submarin pentru armată. Comercianții detaiști din București au hotărât deschiderea unei subscripții printre comercianți, industriași și producători din București și din țară, pentru cumpărarea unui submarin care să poarte numele „*Mercur*”. În acest scop a fost constituit ericomitetul de inițiativă, format din dnii: *D. N. Hristescu* comerc. str. *Berzei* 37, președinte; *Iancu Ionescu* comerc. str. *I. C. Brătianu* 1, casier;

Ioan I. Mocanu comerc. str. *Gabroveni* 10, secretar; *N. H. Hristescu*, *C. R. Brătulescu* Francmazoană 67; *I. Georgescu* președintele cercului comercial, *Griviței* 109; *Jean Machișescu*, *Ceres* 5; și *Niță Dumitrescu-Bolintin*, *Grivița* 113, membri.

Comitetul se va întruni Duminecă d. a. spre a emite listele de subscripție.

Războiul va reîncepe în Tripolitania. Avocatul *Farid bey*, fost șef al partidului național egiptean, refugiat în Elveția din cauza prigonirilor Angliei, a declarat că după știrile primite din Tripolitania, deputatul *Suleiman el Barai* a instituit în Tripolitania un nou guvern, care a hotărât continuarea războiului împotriva Italianilor. Arabii au primit această știre cu mare bucurie, promițând că vor sprijini acțiunea noului guvern tripolitan.

Pentru copii. În Iulie viitor se va ține la Bruxelles un congres internațional pentru protecția copilului. Scopul este considerabil, de oarece chestiile ridicate sunt foarte importante. Vor fi două secțiuni: una se va ocupa de primii ani, studiind problemele puericulturii sociale, mortalității infantile, vulgarizării noțiunilor elementare ale igienei suptului; cealaltă va trata subiectele la ordinea zilei, copilăria moralmente abandonată, copii anormali, tribunalele speciale și tutela copiilor naturali.

Incontestabil, că toate națiunile civilizate, cel puțin europene, vor participa la congres. În fața unor descreșteri observate mai în toate populațiunile, fiecare se gândește la reducerea mortalității copiilor, factor atât de important. Această reducere s'a observat și până acum, dar de sigur în proporție prea mică față de sacrificiile tuturor statelor. Pe de altă parte chestia criminalității infantile, a repressiunii și mai ales a profilaxiei sale rămâne una din cele mai îngrijitoare. A avea copii, a-i păstra, a-i feri de pete morale, este o trilogie igienică care nu se poate despărți: guvernanți, medici, filantropi, magistrați pot și trebuie să se unească pentru a rezolva aceste grave și delicate probleme.

Fericită țară!... *Jules Huret*, care călătorește și scrie ce vede, dar cu așa îndemănare încât citindu-l îți vine pofta să pleci imediat după el, a scos un nou volum despre Argentina. Din această carte interesantă extragem o pagină — despre virtutea celor din această parte fericită a lumii. Mulți nu vor crede pe autori și vor avea dreptate: cum să crezi așa deosebiri de mediul în care trăim!

„Virtutea Argentinienilor este indiscutabilă. Se poate zice, că adulterul nu există. Bărbații n'au niciodată prilejul să facă curte femeilor. Acestea ies rar singure, și principala lor recreațiune este plimbarea zilnică în trăsură, sub ochii tuturor. O mondenă foarte în vază este cunoscută de tot orasul, chiar de oamenii de jos, cari o văd trecând la plimbare. Imposibil pentru ca să se ducă de două ori pe rând în acelaș cartier fără să fie observată. Birjarii știu pe nume toți clienții lor. Cartierul locuitorilor este relativ strâmt, casele unele lângă altele, drumurile făcute încoace și încolo foarte vizibile. Cum casele sunt individuale, dacă unul ar intra de mai multe ori într'un loc care nu-i al lui, vizitele ar face repede obiectul tuturor convorbirilor.

Deci imposibil să te întâlnești, imposibil să te ascunzi. Mai mult, bărbații iau afacerea aceasta foarte tragic. În rezumat, prea multă plictiseală pentru bărbat, adevăratului pasionat neplăcându-i obstacolele și pericolele, prea multe riscuri pentru femeie. Rămân prin urmare credincioși — cel puțin de partea femeii — căci bărbatul are toate libertățile, afară de acela, de a-și arăta în public infidelitățile...

(E 28)

Telegramă dela Gambrinus! BUDAP STA, bulev. Erzsébet nr. 27
CEL MAI MARE ȘI MAI FRUMOS RESTAURANT din Ungaria.
 În fiecare zi de sărbătoare și Duminecă dimineața prânzișor și muzică militară.

Zilnic după amiază ojră și concert de orestră,
 Seara concert simfonic datde orchestra militară
 Bere „Részvény”. Pratur moderat!
 Proprietar:
Oláh Gyárfás Mihály

Un om, chiar celibatar, aflându-se cu o amantă, e rău văzut”.
Departa e Europa de Argentina!

Răspuns. Un medic din Strasburg primește dela o casă germană o scrisoare:

Domnule,
E adevărat că nu mi-ați comandat țigări. Totuși îmi permit a vă trimite o cutie de o sută, convins că le veți aprecia aroma. Binevoii a primi în plic și factura de 15 mărci.

Doctorul fumă tacticos țigările, apoi răspunde:

Domnule,
E adevărat că nu mi-ați cerut consultațiunea. Totuși îmi permit să vă trimit în acest plic trei ordonante, convins că le veți întrebuința și că veți fi tot așa de mulțumit cum sunt eu de țigări. Prețul ordonanțelor mele fiind 5 mărci una, suntem chit.

x Pianul este, probabil, singura marfă cumpărarea căruia reclamă mai multă precauțiune din partea cumpărătorului. Ceea ce e și foarte explicabil, deoarece pianul este decorul cel mai frumos, mai folositor și mai prețios al casei. Dreptaceea e consult să se cumpere dela firme demne de încredere. O astfel de firmă este firma Triska I. fabrică de pian. În Cluj-Kolozsvár, pe care o și recomandăm on. noștri cetitori. Acei cari se provoacă la ziarul nostru li se dă favor.

x Aviz. Aduc la cunoștința onoratului public, că întorcându-mă din călătoria făcută în străinătate, începând cu ziua de astăzi stau iarăși la dispoziția on. public. Cu stimă: *Rudolf Novák*, specialist de dinți artificiali, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 5.

Nr. 737—3.

x Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. **Esență pentru 1 litru 50 filerl.** Rachiu alaz, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de lamaica 32 filerl.** **Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 filerl.** **1 litru spirit de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** Părul cărunt și mustața cărună se opresc bine cu vopsea „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloaarea la *Fekete Mihály*, droguerie la „Inger” în Murás-Osorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)

x **Cafea prăjită**, tea rom, să cumpărați numai dela *Preszter*, Budapesta, str. Kecskeméti, Nr. 8.

x *Nadler és Dr. Schönfeld* fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați lificăză cel mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu pret redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe

cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele literate. Lamuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului „Picklin” publicat azi.

x Domnul **Dr. Palóc**, medic specialist în Budapesta s'a întors din călătoria sa în străinătate și și-a început iarăș ordinațiunile (IV. Muzeum Ring 13).

x **Schimbare de local.** Aduc la cunoștința on. public, ca pravaia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în acelaș bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de rețetele pentru femeii, pielari și alte cadouri de Craciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, pravăhe de perii, articlii de toaleta, parfumari, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru imprumutare de mașini absorbitoare de praaf. Telefon 506 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

x **Diabetica** este o tulburare serioasă în mistuire, urinul având conținut de zahăr. Profesorul Cantani, ce în conferințele lui spune despre această boală următoarele: „Pacienții mei suferinzi de diabet, cari sunt supuși unui tratament strict, întrebunțază cu succes apă amară „Franz Josef”. Această apă beută pe nemăncate, ameliorează mistuirea și înlocuiește complet apele de Karlsbad. De aici urmează, că astfel de suferinzi pot economisi cheltuielile pentru băile scumpe, și prin folosința apei amare „Franz Josef” acelaș rezultat îl pot obține și acasă. Această renumită apă amară se scoate din cel mai curat și mai vechiu izvor din Buda, se pune în sticle noi și nefolosite. De vânzare în băcăniile mai de seamă, precum și în drogherii și farmaciile din toate țările, unde a străbătut cultura. Păziți-vă de înșelătorii! — (H. 821.)

CRONICA SOCIALA

Reuniunea de cântări din Comlăus invită la concertul împreunat cu teatru și dans, ce se va ținea în ziua Sf. Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan (30 Ianuarie st. v. a. c.) în localitatea școlai a III-a din Comlăus. Inceputul la 7 și jum. seara. Pentru on. public din provincie stau trăsuri la dispoziție la gara din Ujszentana de la orele 4—7 seara.

Programul: Sft, cor mixt (sextet) de G. Muzicescu. Eu mă duc codrul rămâne, cor mixt (sextet) de T. Theodorescu. Nu-mi place, de I. Vidu. Să mă mărit, monolog localizat de H. I., predat de dsoara Paulina Cătană. „Frunză verde ninifar”, cor bărbătesc (doină) de Const. Savu, împreunat cu solo cântat de dl Dumitru I. Popa. „Cinel-cinel”, comedie cu cântece și

joc într'un act, de V. Alexandri, jucată de către dnii: Ioan Brădean și Petru Hărcăian, și dsoarel: Mărioara Popa, Paulina Cătană și Livia Selegean. Dragostea dintăi, cor mixt (sextet) cu solo de sopran, de C. Savu, cântat de dna Aurelia Popa. Du-te bade, cor mixt (sextet) de D. Simea. În pauză se vor juca „Călușorul” și „Batuta”.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Tannian, Balkács. La noi nu a sosit abonamentul. Comunică-ne datul cu care ai dat banii la poștă. Foaiă îți merge regulat.

Virgil Bulz, Honțer. Am primit 28 cor. în abonament până la 31 Martie 1913.

„Vulturul”, Tășnad. Am primit 28 cor. în abonament până la 30 Iunie 1913.

Ioan Tăslăuanu, Belbor. Am primit 14 cor. pe sem. I 1913.

Nr. 4188. Vă rugăm a ne comunica adresa sub care primiți de prezent foaiă.

Vincentiu Grama, Reușor. Abonamentul d-v. e achitat pe anul 1912. Pe anul curent nu ați solvit nimica.

George Dudulescu, Miersig. Abonamentul l-am primit în 13 Ianuarie st. n.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

În atențiunea celor ce cumpără bijuterii.

Zirner Testvérek magyarul LISZT HUGÓ.
Budapesta, strada Váci arul 2

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele aflătoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnat și prețul scăzut.

Rog să fiți atenți la firma! . . . Fond. în a. 1854.
E 656

Crema din lapte de crin 1 cor
Sapun din " " " " "
Padra din " " " " "
in culoare albă și roza
Parfumi fine franțuz și.

Dr. ÖRVÉNYI BÉLA, farmacist.
BUDAPEST X. Orczy ut 47.
(E761—10)

ROMÂNUL ZIARULUI ROMÂNUL

Suflete moarte

(160) Urmare Trad. de Senior

— Ascultându-vă cineva simte pătrunzându-i în suflet ca un flux de puteri necunoscute.

— Poftim, uite colo, colo pe coastă; ei își închipue poate că a muncit coșul acela de câmp! Strigă Costanțoglo cu un acru sentiment de durere. Știi d-ta că eu n'asi mai putea rămânea aici multă vreme? e pentru mine un chin adevărat să fiu martore al desordinei și al ruinei vointare a unui om. Acum d-ta poți să sfârșești afacerea fără mine. Ia-mi dela nebunul acela comcara asta; el nu e bun decât să pângărească darurile lui D-zeu”. Și după ce vorbi așa, Costanțoglo rămase o clipă, ca sufocat de cindă. „Adio, adio!” zise el către Cicikof, și grăbindu-se să ajungă pe proprietar, îi zise adio și lui.

— Mă ierți, Constantin Teodorovici, zise Klabuef uimit, d-ta abia sosiși și și pleci?

— Peste puțință să fac altfel, peste puțință, am de lucru acasă. Mă iartă, zise Costanțoglo, care își puse numai decât în ordine trăsura și peste cinci minute era departe.

— Constantin Teodorovici n'a avut răbdare, zise Klabuef, ghicind ușor cauza fugei vecinului său; e trist, e peste măsură de trist pentru un agronom ca el, să vadă o moșie ca aceasta căzută într'o neorînduială așa de mare. Ai crede Pavel Ioanovici, că eu n'am semănat anul acesta? Pe cuvântul meu, n'am avut sămânță, și nici eu ce să muncesc. Fratele d-voastră, Platon Mikhailovici, este se zice, un agronom foarte distins; dar cât despre cumnatul d-voastră Costanțoglo, nu mai încapе vorbă, el e Napoleonul agriculturii. De câte-ori nu-mi zic eu: „Pentru ce atâta inteligență și atâta geniu într'un singur cap, și pentru ce nici macar o picăturică din spiritul acesta în al meu?” Aici, domnilor, luați bine seama; trecând peste puntea asta poți să cazi ușor într'un nămol de patru ori cinci picoare adâncime... Ceeace mă măhnește mai mult e situația sărmanilor mei țărani. Eu văd că pilda e aceea care le lipsește, iar dela mine ce pildă primesc ei? Cum ași putea fi eu rău și aspru cu ei? Cum să le cer lor ordine când eu sunt desordinea încarnată? Ia-i în stăpânire, Pavel Ioanoviciu, fii stăpânul lor. I-ași fi liberat eu de mult, dar n'ar fi câștigat absolut nimic din asta; eu cred că cea dintăi grijă ar fi să îi înveți ce însemnează viața. Trebuie în primul loc ca un om aspru și drept să locuiască printre ei ani în tregi de zile, și prin exemple sale, printr'o neobosită activitate, un sincer devotament să capete asupra lor un ascendent irresistibil. Rusul, o vând eu asta dela mine, nu poate

fără o ațitare continuă, în lipsă de stimulente el adoarme și se îndobitoceste.

— E ciudat totuș, zise Platonof, ca Rusul să se ruginească așa de ușor, și ca omul de jos, dacă ai încetat câteva luni să-l urmărești cu un ochi atent și aspru, să alunece în mod fatal la beție și la ticăloșie!

— din lipsă de civilizație, zise Cicikof.

— Știe Dumnezeu din lipsă de ce: căci în sfârșit gândiți d-voastră și eu, sunt oameni luminați. Eu mi-am făcut studiile la universitate... dar ar trebui să fie mai bine: am cercetat universitatea, căci studiile cari se fac aici ce sunt ele? zău, eu n'am căpătat aic știința vieții; aici am învățat să cheltuiesc mult, bani mulți pentru toate rafinamentele noi ale confortului, și să mă familiarizez bine cu toate obiectele costisitoare. Și pentru asta nu eram un student rău; de fel. Doi sau trei inși au scos din cursurile universitare un profit real; dar aceasta provine probabil din aceea că prin ei inșiși erau minunat dotați de natură; peste tot, ceilalți nu se sinchiesc decât să știe ce păgubește mai sigur sănătatea, rațiunea și domeniul ereditar. Noi luăm dela civilizație tocmai aceea ce face dintr'nsa o primejdie, aparința ei, singura ei suprafață, costumul ei de bal, nu luăm nimic. Nu, Pavel Ioanoviciu eu nu înțeleg la ce pot folosi aceasta; dar un fapt pozitiv, e că în genere noi nu știm să trăim de fel.

— Pricinele fatptului acestuia ar fi interesante de cunoscut.
(Va urma.)

Sanatorul - Liget

a lui Dr. JAKAB

BUDAPESTA, VI., Nagy János-u. 47.
(Városliget).

Loc de vindecare diagnostic pentru diabeti, pentru suferinzi de rinichi, stomac și intestine. Secții pentru boale de nervi și intestine, cure de ingrașare și siabire.

Cea mai modernă hidroterapie, inhalator, radiumemanator, sistem Zander și gimnastică suedeză. Prospekte se trimit.

TELEFON: 106-00.

(E 450-13)

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai bun decât
Bomboanele Réthy.

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt emulsi imitații nereușite — Originalul are pe cutie cuvântul »RETHY«. — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în orice prăvălie. Se primiți numai cele cu marca »RETHY«.
(Go 581-6)

WOHANKA HONIGVARTMANY!
NYERSOAJ MOTOROK
és LOKOMOBILOK
ÜZEMKÖLTÖZÉSEK
NAGYSÁG SZERINT 1/2-2 filler
GRANKENT és TOBRONKENT NINCSE ROBBANÓ
KÉZVEZÉLY! MINDEN PÉNZÜGYÖRRI
ELLENŐRZÉS ÉS ENGEDÉLY NÉLKÜL
WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST
V. u. Váci-Körút 16.

(E 595)

Bayerlax

PURGATIV MODERN, cu efect imediat
1 cutie 1 coroană
Farmacia „BAYER” Budapest VI.,
Andrássy út 84. liferantul curșil arhiducelui.
(E 598-10)

[Se 71-]

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszegen)

OMEGA

sunt cele mai bune și mai
precise oroloage.
Se capătă la toți ceasornicarii
mai de seamă. (Du345-12)

(E 382-12)

SANATORUL JÁNOS

: obstetrică :
și gynecologie

o o o

Profesor: Dr. BÄCKER
JOZSEF. — Medic-șef:
Dr. TOTH GEDEON.

BUDAPEST, Városmajor-utca.

CORSETT CHIC

Mme B. GOLDSTEIN
Brașov, str. Kloster 33.
„Prima fabrică de
corsete din Brașov”

Execută și expediază orice
articii în bransa aceasta. —
Rog să cereți prețurent
— Ilustrat. —
Go [262-50]

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încuștiințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
execut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserici române
și școli, precum și zidirea lor.
Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
cât se poate de moderate. Comande primesc
atât în loc cât și în provincie. Rugând sprin-
jinal on. public român semnez

(Co 105-50)

Cu stimă
Teodor Cioban.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrásy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa
primă ca: cu-
șite de bu-
zunar, bri-
ciuri de
ras, foar-
feci de o-
șel, instru-
mente chirurgice, tacâmuri, unelte de gră-
dină, bantage; legături la curarea mor-
burilor se efectuează prin oameni experți.
Ciorapi de gumă, specialist pentru mâni
artistice picioare și alte aparate ortopedice,
preservative, ascuțiri reparaturi, nichelări
se efectuează garanție de oameni experți.

Le 65-30

Adre Bud

LAPIDES M. Telefon 88-47

fabrică de mobilă artistică și
lucrări de măsurit, cu putere
motorică, întreprindere mo-
dernă pentru mobilarea locuin-
țelor. — Budapesta, VII., str.
Rózsa, nr. 72. (Casă proprie).

E 681

Execută și ține în depozit —
în săli speciale — numai

mobile artistice și
elegante.

Fond. în a.
1883.

Cel mai potrivit cadou de Crăciun și Anul-nou e

Parfumul

În cutii elegante cu 1-2-3 sticle à 5, 6, 7, 8, 9, 10
până la 50 coroane. — Recvizite de pieptănat dela
10 cor. până la 100 cor. — Instrumente de mani-
cure: à 7, 8, 10, 12, 40 cor. — Săpunuri fine odo-
rante: 3 bucăți dela 1 cor. până la 28 cor.
Prosoacă pentru parfum d-la 3 cor. până la 10
cor. — Ean de co ogo cu miros de mărgăritare și vio-
rele 2 cor. — Ape fine de toaletă și cele mai moderne
parfumi franceze și engleze se pot cumpăra ieftin dela
depozitul de parfumerii.

FONDATA
1830!

LUEFF SÁNDOR

FONDATA
1830!

In parfumeria, B-pest VI. Váci-utca 7.

(E 671-)

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Este trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri, — vinești sunt atrofiate și cari în urma ușurintei din tinerețe și prin deprinderi rele și-au adâncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestel stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e Institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV, Muzeum Körut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, bătăci, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și ogire separată. În cece privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m. Tratament și cu Ivar Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

Dacă voți să faceți mare economie în bani

atunci neconditionat să cercetați noul magazin restaurat de haine pentru bărbați, băieți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad, Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte bogat de tot felul de ghete, pălării și articlii de moță pentru bărbați. Prețuri foarte ieftine. Ko 654

Grăbiți a vă folosi de acest prilej bun.

Asortiment bogat!

Aparate de fotografiat, mașini reflectoare
inmăritoare (K 644 —10)

WANAUS JÓZSEF

articlii de fotografiat și magazin de articlii chimici, BUDAPESTA, IV. str., Sütő, nr. 6. Colțul străzei Deak-Ferencz.

Plăci și hârtii pentru fotografie.

Material totdeauna proaspăt!!

Catalog de prețuri gratis și franco.

Telefon 8-67.

Cea mai bună sursă de cumpărat

albituri pentru femei, articlii de in și țărături pentru masă precum și

trusouri pentru mirese

— la —

KUNZ JÓZSEF és T-sa

Budapesta, V., în colțul străzilor Deak-Ferencz și Böcsi.

B 657—10

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239—52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracțiilor (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anulului 1910	{	119.830.992—
foe	foe	11.020.266—
viață	viață	2.204.317—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

Weidner Jakab

(W 482—)

Lugoj, strada Széchenyi nr. 8.

Telefon 87.

Prăvălie de pielării și acvizite pentru pantofari. Părți superioare la ghetă. Atelierul acesta de reparare rapidă se execută ghetă pentru domni, — femei și — copii precum și cioboate pentru soldați, după regulile militare. Cea mai ieftină — sursă — de cumpărat pentru pantofari. Părți superioare de ghetă după măsură sau model. Expediare cu poșta cea mai apropiată. La comenzile din provincie e destul a se trimite 1 gheată uzată.

Prețuri moderate

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută totfelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios. LI 72—60

Cu însușiri servise.

E 676

MÉRŐ JENŐ

fabrică de mobilă,

Budapest, VII, Rózsa-utca nr. 22.

Telefon 99—96.

Locuințe de model aranjate complet.

PIKLIN

Nu mai există curent,

dacă continuele crepături ce se arată la ferestre și uși le astupi cu Piklin.

Nu mai există curent,

dacă închiderea ermetică a ferestrelor și ușilor la balcoane o asigurăm prin fâși de gumă și umplutură de păsă.

Facem economie la încălzire întrebându-ne ambele metode.

PIKLIN

la zidiri noi și la transformări este mai potrivit și mai ieftin de poate întrebuița înainte de vopsire și tapetare. Oferte și explicații gratis dă:

EMIL PICK

BUDAPESTA, VI, str. Podmaniczky, 63 Telefon 120—55.

Apaducte

Încălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII, Garay-u. 6—10 sz.

(E 691—20)

Rubinstein Mór, expeditor,
Arad, str. Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon nr. 188.

Expediție de automobile de greutate. — Primește totfelul de expediții, pachetări și vămuri. — Mutări, pe lângă răspundere, cu vagoane — trăsuri de 6, 7, 8 și 9 m. lungime — pentru mobile curate și tapetate după stemul franc z. din orice parte a țării, chiar și în străinătate.

Depozitul apelor minerale a gospodăriei contelui Friderich Schönborn Bucheim. Depozit permanent de apă amară naturală, proaspătă, de „Szolyva”, „Panonia”, „Polena”, și „Elisaveta Luhr”. Tot aici se află de vânzare renumita apă „Málnási borviz”, în sticle de câte 1 l., transportate acasă. Pentru sticlele reînăpate se plătește 20 fil. Revânzătorilor li-se acordă rabat.

Totfelul de mobile bune, rămase neexpediate și dela mutări se vând cu prețuri foarte moderate.

Casa de fier pentru bani, în stare bună, uzate, se vând cu prețuri favorabile. Ru 754—5

Magazin de lucruri de mână pen. femei de decoruri lucrate cu mână. — Tipar de lux și atelier de desen.

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

Mare asortiment de cele mai moderne perdele, bomfemme, storari, vitrage.

Bomfemme — — — — — dela 10 cor. în sus.
Vitrage — — — — — „ 1 „ „ „
Perdele de pânză — — — — — „ 18 „ „ „

Totfelul de fugare începute, terminate, brodate și desenate, milieuri, perine. :: velințe acoperitoare pentru pianuri, cimbale și scaune cu leagăn. ::
:: Mare asortiment de covoare de Smirna și de pierne. ::

(K 145—30)

Fondat în a. 1845.

Telefon 162—01.

DREHER IGNACZ és FIA

fabrică de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfeci, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (E 589—50)

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
[Ho 5-1] Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să sciatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti eum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supr-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

BUDAPEST

P. SIMONS

Hotel „Zur Stadt Paris“

Nou renovat!

Hotel de renume ∴ 100 chilii cu aranjament confortabil de la cor. 3 — în ses ∴ Lumină electrică și serviciu (curățarea hainelor) ∴ Spre întrebuințare să la dispoziție tel. fonul urban 27—56 inclusive ba e în hotel ∴ Căfenea elegantă ∴ restaurant excelent în Parterre ∴ berărie în „Bachuskeller“ ∴ prături solide ∴ halta tramvaielor oraș-nesti esri due la text: gările și stațiunile vapoarelor

E 759—25

In atențiunea specială a proprietarilor de vii!

Dacă stropești cu **FORHIN**

Dacă prăfulești cu praful de **Aramă pucioasă**

Dacă ucizi molii de vie cu **RAGOL**

FORHIN —ul foarte mult ameliorată mistură de în urma numeroaselor scrisori de mulțumită și recunoștință pretutindena se întrebuințează cu cea mai mare satisfacție.

FORHIN —ul nu are sediment, n ape se solvește ușor și nimicește cu siguranță peronospora; este un material gata, compus din piatră vântă, și este atât de lipoasă, încât, fiind r ua orică de mare se poate face stropirea; întrebuințarea acestuia înseamnă o colosală economisire de lucruri și bani, materialul fiind gata complet!

I —reclamă mai puțină grilă.

II —reclamă mai puțin lucru.

III —plata de lucru e mai mică!

Pomicultorii

să întrebuințeze în interesul lor propriu zamă de California, pentru apărarea împotriva insectelor de pomi cîel contra insectelor, brău cursă pentru insecte pentru prinderea tuturor insectelor stricacioase, Laurină pentru spărarea împotriva insectelor pe timp de vară, Lauril Carbolineum pentru apărarea împotriva insectelor pe timpul iernii, Lauril cevră ucituit pentru nobilitarea uftioilor, Ichneumîn pentru stropirea florilor plâpânde, Extract de Nicotia Quassia pentru stropirea pep nierele de pomi, Topomor pentru stăpîrea șoarecilor de câmp, Pa-pil pentru prinderea insectelor și a vespilor. Cereți și vi se trimite gratis și franco descriere amănunțită și model de întrebuințare despre toate articolele,

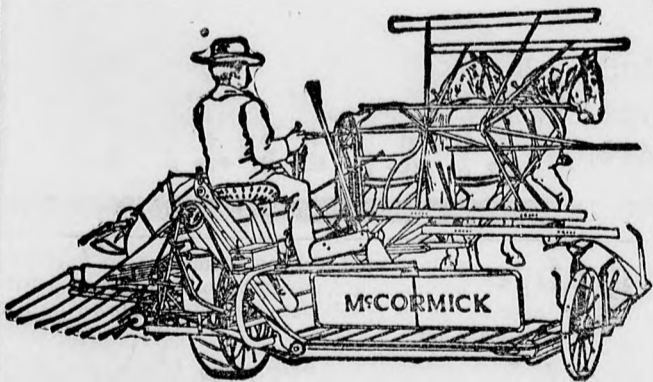
FORHIN szőlőpermetezési anyaggyár
Budapest, VI., Váci-ut 93 V.
precum și dela reprezentantul Nagy Farkas Arad (Bo 836)

IOHANN KLEIN

BISERICA-ALBĂ str. Capolna nr. 10.

MĂESTRU LĂCĂTUȘ DE LUCRĂRI PENTRU ZIDIRI ȘI DE ARTĂ DEPOZIT DE MAȘINI AGRICOLE.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea de mașini. Instalator de apaducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole. Precum și repararea de decimale.

La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricați ni'am convins în decursul anilor, că sunt neexceptionabile. Rog să se adreseze la bransa aceasta, — la mine, servind oricui și cu lămuriri. Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță. Atelier special. Turnătorie de fier și oțel.
Ke 541—30

Nu e reclamă — ci realitate,

căci fiecare lucrează în interesul propriu, dacă orice trebuințe, și anume:

haine pentru femei, băr-

bați, băeți, fetițe, și pen-

tru copii, talii, jupoane,

halaturi și costume pen-

tru dame le cumpără dela

Magazinul Grünberger

Asortiment și prețuri fără concurență!

Cel mai bogat magazin de mărfuri de lână.

SIBIU—NAGYSZEBEN strada Clisnădiei Palatul comandantului de corp.

Fillală în TIMIȘOARA (Temesvár) str. Principală (Fő-utca) vis-à-vis de farmacia IAHNER.
Gu 389—20

Hotel „ORIENT”

Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
85 camere cu lu-
minație electrică.Prețurile camerelor
dela 3 cor. in sus.Serviciu prompt și
: conștiințios. :(E 635-52) Roagă binevoitor sprijin
PROPRIETARUL.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția m. lenară din Budapesta în 1896.

Turnătoia de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre la vrea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de eroare. Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTILE GAURITE**, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 387 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre fabricarea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curenție ilustrate trimit gratuit.

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru
rea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acoperiminte, prapoți mari, steaguri pentru biserică, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preoțești.

Haine pentru domni preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestiminte preoțești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc Comandă execut momentan în modul cel mai prompt și conștiințios

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân eu stimă

Nicola Ivkovic, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

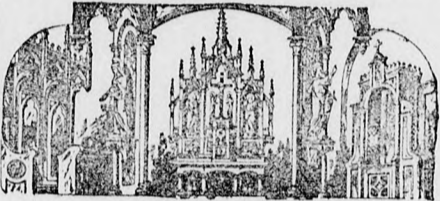
Cel mai mare atelier de industrie artistică bisericască

IOSIF BITTENBINDER, sculptor

Timișoara-Ellsabetin — Temesvár-Erzsébetváros str. Hattyu n. 6.

(Casa proprie)

Execută pe seama bisericilor gr.-orientale gr.-catolice, pe lângă

prețuri moderate: iconostasuri, amvoane, sculpturi, totfelul de aranjamente pentru biserică, precum și repararea și transformarea lor în stil modern, aurire și obducerea cu marmură. Prospecte și planuri gratuite.

Pentru preluarea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

(B1 5b-52)

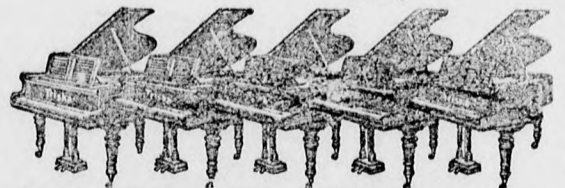
Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.
Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.**10 ani garanță**
și acordare gratuită de un an.Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.**Jertagrafia**

cele mai noi și mai rezezi copii fotografice și în timpul cel mai scurt pe un fond curat, pentru plăuuri de prezent autorităților execută ca o specialitate deosebită fabrica de hârtii artistice a lui

Fellner Leó, BUDAPEST, V. Váci út 4. Telefon 28-48. Adresa pentru telegrame: „Positiv”
Budapest. — Apartament special pentru comanda din provincie.
(E 594-20)**NEUMANN M.**croitor pentru naine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru fetițe ::**ARAD**

No 689 Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

Aradi Ipar- és Népbank.

Vagyon. Mérleg-számla 1912. december 31-én. Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.	Korona	fill.	Korona	fill.
Készpénzkészlet:			687.458	12	Részvénytőke:			
Tárcaváltók			18.848.204	28	13.125 drb. á 400 korona névértékű részvény			5.250.000
Záloglevél-kölcsönök	998.229	20			Tartalék-alapok:			
Községi kölcsönök	214.432	33	1.212.661	53	általános tartalék-alap	1.688	618	55
Jelzálog-kölcsönök			605.660	80	rendkívüli tartalék-alap	100.000		
Aradi hitelegylet tartozása			202.794		értékpapír ár. különbözeti tart. alap	40.000		
Zálogházi kölcsönök			323.248		ingatlan értékkülönb. tartalék-alap	40.000		
Előlegek értékpapirokra			227.399	80	hitelegyleti tartalék	5.669	77	
Folyószámlai adósok			4.646.910	06	Csejthei Varjassy József-alap	8.589	27	
Értékpapírok* és sorsjegyek			1.536.641	16	tisztviselői nyugdíj-alap	220.202	12	2.103.079
Nyugdíj-alap értékpapirjai			182.884	60	Hitelegyleti 5%-os biztossági alap			7.363
Osztálysorsjegyek, ére- és idegen pénzek, szelvények stb.			13.447	43	Betétek:			
Ingtatlanok:					takarékbetéti könyvecskékre	6.089.413	06	
intézeti házak Aradon	208.698	61			folyószámlai betétek	1.265.253	63	7.354.666
intézeti ház Békéscsabán	198.818	12			Visszleszámított váltók			10.957.845
egyéb ingatlanok	161.191	35	568.708	08	Átruházott záloglevél és községi kölcsönök;			
Adósok			745.763	41	melyekből a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára 773.218'82 kor. van átruházva			1.097.176
Hátralékos és előre fizetett kamatok			133.582	45	Hitelezők			2.343.201
Felszerelések leírás után			13.411	46	Be nem fizetett betét kamat-adó			15.294
					Fel nem vett osztalékok, részvény-kamatok, osztálysorsjegy nyeremények és zálogfeleslegek			5.046
					Előre felvett kamatok és elszámolatlan jövedelem			260.079
					Nyereség:			
					áthozat 1911. évről	35.600	33	
					1912. évi nyereség	519.421	28	555.021
			29.948.775	18				29.948.775

*Ebből állampapír, záloglevél és községi kötvény 560.700 K. n. s.

Arad, 1912. december 31-én.

MEHS BÉLA, s. k.
vezérigazgató.

KELL L. JOS, s. k.
cégeve és titkár.

GELLÉNYI GÉZA, s. k.
könyvelő.

SZALAY KÁROLY, s. k.
elnök-igazgató.

BOHUS LAJOS, s. k.
igazgató.

INSITÓRIS KÁLMÁN, s. k.
igazgató.

KRISTYÓRY JÁNOS, s. k.
igazgató.

KERESZTES FERENC, s. k.
igazgató.

Dr. TAGÁNYI SÁNDOR, s. k.
igazgató.

WALDER GYULA, s. k.
igazgató.

Jelen vagyon- és teher-kimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k.
f. u. biz. elnök.

KOHN S. N., s. k.
f. u. biz. tag.

STEIGERWALD ALAJOS, s. k.
f. u. biz. tag.

GRABNER KÁROLY, s. k.
f. u. biz. póttag.

662

A felügyelő bizottság jelentése az 1912. üzletévről:

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előírt kötelességünknek megfelelőleg, az intézet ügyvezetését az egész éven át figyelemmel ellenőrizvén, tisztelettel jelentjük, hogy a több ízben megtartott rovincsolásaink alkalmával az intézet kezelése alatt álló pénz- és értékkészletet mindenkor a szabályosan vezetett könyvekkel egybehangzóan és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1912. évi zárszámadásokat, mérleget valamint a nyereség és

veszteség számlát a helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján, a törvény és alapszabályoknak megfelelően összeállítottuk találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a lefolyt 1912. évi 555.021.61 korona nyereség felosztására vonatkozó javaslatát.

Ezek alapján indítványozzuk, hogy az igazgatóságnak a lefolyt 1912. üzleti évre vonatkozólag a felmentvény megadásuk és ugyanezt a saját részünkre is kérjük. Megbízatusunk lejárván, a t. Közgyűlés belénk helyezett bizalmáért ez uton is köszönetet mondunk.

Kelt Aradon, 1913. évi január hó 24-én.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottsága:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k.
f. u. b. elnök

KOHN S. N., s. k.
f. u. b. tag

STEIGERWALD ALAJOS, s. k.
f. u. b. tag

GRABNER KÁROLY, s. k.
f. u. b. póttag

„NĂDLĂCANA”
instituit de credit și economii, societate pe acții în Nădlac.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „NĂDLĂCANA”, se invită prin aceasta la a

XV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Nădlac Duminecă, în 9 Februarie 1913 st. n. la 2 ore p. m.

OBIECȚELE:

1. Constituirea;
2. Raportul anual al direcțiunii, raportul comitetului de supraveghiere și bilanțul anului de gestiune 1912;
3. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului;
4. Urcarea capitalului social;
5. Modificarea §§-lor 5 și 57 din statute;
6. Alegerea președintelui institutului;
7. Alegerea unui membru în direcțiune;
8. Alegerea consiliului de cenzori.

Nădlac, 26 Ianuarie 1913.

Pentru folosirea dreptului de vot se cere ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiunilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și să se însușească la cassa institutului, respective să-și depună plenipotența cel mult până înaintea amezii zilei premergătoare adunării.

DIRECȚIUNEA.

Activa				Contul Bilanț				Pasiva			
162	Cassa în număr...	15104	83	132	Capital social:						
174	Bon în Giro-Conto și la alte bănci	739	28		4000 buc. acțiuni à K 100	400000					
163	Cambii de bancă	1579162			345 " " " " 100 suprasemnate	34500		434500			
171	Imprumuturi hipotecare	16200		165	Fondul de rezervă al acționarilor *)			96345	04		
168	Credite personale	664		135	Fondul de penziuni **)			4100			
156	Avansuri pe produse înmagazinate	27263	80	148	Depuneri spre fructificare			736544	02		
159	Produse cumparate	5528	06	158	Cambii reescontate			416383			
61	Efecte	72543		173	Depozite de casă			966			
164	Casa proprie a institutului	15956	31	142, 155, 167	Dividende neridicate			1803	52		
63, 82, 141, 166	Diverse conturi debitoare	2256	20	160	Contribuție restantă			1949	94		
109	Mobilier	2944	95	58	Interese transitoare anticipate			17406	90		
	după amortizare	294	50	136	Profit transpus din a. 1911	600					
37	Interese transitoare restante dela cambii și dela avansuri pe produse		45		Profit net	27938	17	28538	17		
			66								
		1738536	59					1738536	59		

*) Cu dotația din anul acesta K. 103.000.—

**) Cu dotația din anul acesta K. 7.000.—

Debit				Contul Profit & Perdere				Credit			
32	Interese:			136	Venitul transpus din anul trecut					600	
41	pentru fondul de rezervă	3187	49		Interese:						
145	pentru fondul de penziuni	204	35	153	dela cambii	123616	91				
175	pentru depuneri spre fructificare	38412	21	172	dela imprumuturi hipotecare	814	85				
	pentru reescont	32452	80	165	dela credite personale	35	59			127545	91
149	Spese:			99	de cont-curent și dividende dela acții	3078	56				
143	Salare		14580		Câștig la produse					4258	06
151	Imprimare, registre, lemne, lumină, etc.		2633	152							
48	Porto și telefon		877								
	Marce de prezență		1538								
115	Contribuțiuni:										
170	Directă	5844	95								
109	10% dare la depuneri	3841	22								
136	Amortizarea mobilierului		294								
	Profit transpus din a. 1911	600									
	Profit net	27938	17					28538	17		
			97								
								132403	97		

Aureliu Petroviču, m. p.
director-executiv.

Nădlac, 31 Decembrie 1912.

Aureliu St. Suluțiu, m. p.
secretar.

DIRECȚIUNEA:

Nicolau Chicin, m. p.
președintele direcțiunii.

Sava Raicu, m. p.

Nicolae Mărginean, m. p.

Gligor Vidican, m. p.

Nicolae Gheran, m. p.

Pavel Roșuț, m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în regulă și în deplină consonanță cu registrele institutului.

Georgiu Malor, m. p. Romul Nestor, m. p. Demetriu Roman, m. p. Romulus Tăucean, m. p. Georgiu Petroviču, m. p.
președinte.

TIPARUL: TIPOGRAFIA „CONCORDIA”, ARAD.